

Digitala tjänster i familjearbete

En allmän litteraturstudie

Jenny Hoffström

Examensarbete
Det sociala området
2017

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	5929
Författare:	Jenny Hoffström
Arbetets namn:	Digitala tjänster i familjearbete
Handledare (Arcada):	Åsa Rosengren
Uppdragsgivare:	Vanda stad
<p>Sammandrag:</p> <p>I Finland pågår just nu en omfattande social- och hälsovårdsreform som betonar digitalisering. Även i kommuner är nya, digitala tjänster i fokus då man utvecklar servicen. Syftet med det här arbetet är att beskriva olika digitala tjänster i familjearbete samt belysa hur föräldrars empowerment och delaktighet kan stödas via dem. Forskningsfrågorna är: Inom vilka områden i familjearbete kan digitala tjänster användas? Hur kan digitala tjänster stöda föräldrars empowerment och delaktighet? Arbetet avgränsas till att fokusera på digitala tjänster för föräldrar. Den teoretiska grunden i det här arbetet handlar om socialpedagogiska perspektiv, det vill säga empowerment och delaktighet samt familjers stödbehov och kontexten familjearbete. Metoden för arbetet är en allmän litteraturstudie. I analysen har nio vetenskapliga artiklar inkluderats. Varje artikel belyser en enskild digital tjänst för föräldrar. Resultatet påvisar att digitala tjänster kan användas inom vissa områden i familjearbete; i arbete med föräldraskap och barnuppfostran, stöd i vardagen samt växelverkan i familjen. De digitala tjänsterna stöder empowerment genom att stärka resurser, bidra till reflektion och betona självhjälp. Delaktighet stöds via de digitala tjänsterna i den professionella relationen, mellan familjemedlemmar och i sociala gemenskaper. Sammanfattningsvis kan digitala tjänster användas i familjearbete och de kan stöda föräldrars empowerment och delaktighet.</p>	
Nyckelord:	Familjearbete, föräldrar, digitala tjänster, empowerment, delaktighet, självhjälp
Sidantal:	59
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	16.5.2017

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	5929
Author:	Jenny Hoffström
Title:	Digital services in family work
Supervisor (Arcada):	Åsa Rosengren
Commissioned by:	City of Vantaa
<p>Abstract:</p> <p>In Finland there is an on-going extensive reorganization in social- and health care. The reorganization emphasizes digitalization. Also municipalities focus on new, digitalized services when developing services. This thesis describes different digital services in family work and how they can support parents' empowerment and participation. The research questions are: In which areas can digital services be used in family work? How can digital services support parents' empowerment and participation? The thesis is limited to parents and digital services for them. The theoretical framework for this thesis is about social-pedagogical perspectives that is empowerment and participation along with families' need of support and family services. The method for this thesis is a literature review. Nine scientific articles are analysed. Every article focuses on a different digital service. The result is that digital services can be used in some areas in family work; parenthood and upbringing of children, support in every-day life, and interaction in the family. Digital services also support empowerment by strengthening resources, contributing to reflection and promoting self-help. Participation is supported in digital services in the professional relationship, between the family members and in social communities. To conclude, digital services can be used in family work and they support parents' empowerment and participation.</p>	
Keywords:	Family work, parents, digital services, empowerment, participation, self-help
Number of pages:	59
Language:	Swedish
Date of acceptance:	16.5.2017

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaaliala
Tunnistenumero:	5929
Tekijä:	Jenny Hoffström
Työn nimi:	Digitaaliset palvelut perhetyössä
Työn ohjaaja (Arcada):	Åsa Rosengren
Toimeksiantaja:	Vantaan kaupunki
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Suomessa on tällä hetkellä meneillään laaja uudistus sosiaali- ja terveysalalla. Uudistus korostaa digitalisaatiota. Myös kunnissa uudet, digitaaliset palvelut ovat keskipisteinä palveluiden uudistuksessa. Tämä opinnäytetyö kuvaa perhetyön erilaisia digitaalisia palveluita ja miten ne tukevat vanhempien voimaantumista ja osallisuutta. Tutkimuskysymykset ovat: Millä perhetyön alueella digitaalisia palveluita voidaan käyttää? Miten digitaaliset palvelut tukevat vanhempien voimaantumista ja osallisuutta? Työ on rajattu vanhempiin ja heille kohdistettuihin digitaalisiin palveluihin. Teoreettinen viitekehys on sosiaalipedagoginen näkökulma, toisin sanoen perhetyö, jossa painoalueina perheiden tukeminen, voimaantuminen ja osallisuus. Työmenetelmänä on kirjallisuuskatsaus. Analyysi sisältää yhdeksän tieteellistä artikkelia. Kukin artikkeli käsittelee yhtä digitaalista palvelua. Tulos todistaa, että digitaalisia palveluita voidaan käyttää tietyillä perhetyön osa-alueilla; vanhemmuuden ja arjen tukemisessa sekä lastenkasvatuksessa että perheen sisäisen vuorovaikutuksen kehittämisessä. Digitaaliset palvelut tukevat voimaantumista vahvistamalla voimavaroja sekä kannustavat löytämään ja käyttämään omia selviytymiskeinoja. Digitaaliset palvelut tukevat myös osallisuutta ammatillisissa suhteissa, perheenjäsenten kesken sekä muun verkoston kanssa. Tiivistäen, digitaalisia palveluita voidaan käyttää perhetyössä ja ne tukevat vanhempien voimaantumista ja osallisuutta.</p>	
Avainsanat:	Perhetyö, vanhemmat, digitaaliset palvelut, voimaantuminen, osallisuus, oma-apu
Sivumäärä:	59
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	16.5.2017

INNEHÅLL

1	Inledning.....	7
1.1	Arbetslivsrelevans	8
1.2	Avgränsning.....	9
1.3	Syfte och frågeställningar	9
2	Digitala tjänster	9
2.1	Utveckling av social- och hälsovårdstjänster	10
2.2	Digitala tjänster i socialt arbete	11
2.3	Familjearbete och utvecklingsmöjligheter	14
3	Socialpedagogiskt perspektiv	17
3.1	Familjers stödbehov i familjearbete.....	17
3.2	Empowerment	21
3.3	Delaktighet.....	24
3.4	Sammanfattning	25
4	Metod och arbetsprocess	26
4.1	Allmän litteraturstudie	26
4.2	Insamling av material.....	27
4.3	Bearbetning och analys	29
4.4	Etiska överväganden	30
5	Presentation av materialet	31
6	Resultatanalys	38
6.1	Digitala tjänster i familjearbete	38
6.2	Digitala tjänster som stöder empowerment.....	41
6.3	Digitala tjänster som stöder delaktighet	44
7	Diskussion	47
7.1	Metoddiskussion.....	47
7.2	Resultatdiskussion.....	49
8	Konklusion	52
	Källor	54
	Bilaga 1	
	Bilaga 2	

Tabeller

Tabell 1. Inklusions- och exklusionskriterier	28
Tabell 2. Presentation över digitala tjänster för föräldrar.....	31
Tabell 3. Digitala tjänster i familjearbete.	38
Tabell 4. Digitala tjänster och empowerment.....	41
Tabell 5. Digitala tjänster och delaktighet.....	45

1 INLEDNING

I Finland pågår just nu en omfattande social- och hälsovårdsreform, sote-reformen. Sote-reformen förnyar social- och hälsovårdstjänsterna och skall träda i kraft år 2019. En stor del i reformen är att ansvaret att ordna tjänsterna flyttas till 18 nya landskap. Reformen skall göra tjänsterna inom social- och hälsovården mer tillgängliga, jämlika och effektiva. Dessutom betonas valfrihet i reformen. (Vård- och landskapsreformen 2016). En viktig del i sote-reformen är digitaliseringen. Ett sätt att uppnå detta är att ta i bruk digitala tjänster för både servicebrukare och professionella. De digitala tjänsterna skall bidra till att människorna själva kan stöda sin egen hälsa. (Vård- och landskapsreformen 2016). På grund av den pågående reformen av social- och hälsovårdstjänster är det viktigt att undersöka möjligheterna med olika digitala tjänster inom det sociala arbetet, eftersom digitala tjänster kommer vara en del av framtiden.

Det här arbetet handlar om hur digitala tjänster kan användas i arbete med familjer. Som socionom är det sannolikt att man i sitt arbete kommer i kontakt med familjer på ett eller annat sätt. Därför är kontexten för arbetet familjearbete. Det finns ett flertal olika möjligheter med att införa digitala tjänster i det sociala arbetet. Det går heller inte att undvika att digitalisering är en del av framtiden, vilket gör ämnet aktuellt att skriva om. Eftersom socionomer kan arbeta med familjer och digitaliseringen är aktuell, undersöker arbetet kopplingen mellan dessa två ämnen.

Digitala tjänster skapar möjligheter i familjearbetet. Genom digitala tjänster kan familjer få den service de behöver utan att behöva ta sig till ett fysiskt serviceställe och digitala tjänster ger även större möjlighet att vara anonym. Dessutom erbjuder digitala tjänster en större möjlighet till självhjälp, utan eller med begränsad tillgång till professionella. Utöver det är det i dagens värld många tjänster som finns i den digitala världen och de flesta har tillgång till internet. Därför är viktigt att det även inom socialt arbete, och i det här fallet familjearbete, blir aktuellt med digitala tjänster. Som socionom kan digitala tjänster i familjearbete användas tillsammans med familjen eller då familjen självständigt vill hjälpa sig själv.

I arbetet analyseras vetenskapliga artiklar som behandlar det valda ämnet. I bakgrunden beskrivs den pågående digitaliseringen av social- och hälsovårdstjänster samt tidigare forskning om temat. Som teoretiska utgångspunkter används familjearbete samt socialpedagogik, eftersom just socialpedagogik är något som betonas starkt i socionomutbildningen. Dessutom är socialpedagogiska aspekter något som syns i familjearbete. De socialpedagogiska begrepp som beskrivs är empowerment och delaktighet. I metodkapitlet redogörs metoden för arbetet ytterligare. I analysen tolkas resultatet mot den teoretiska referensramen. Därefter görs en kritisk granskning av arbetet i en diskussion om metoden och resultatet. Sist följer en konklusion av arbetet.

1.1 Arbetslivsrelevans

Familjearbete är en del av social- och hälsovården och därför påverkas tjänsterna inom familjearbete av den pågående sote-reformen och digitaliseringen. Det här arbetet belyser nya lösningar och tjänster som kan användas inom familjearbetet.

Arbetet är ett beställningsarbete från Vanda stad inom temaområdet ”Nya innovativa arbetsmetoder inom familjeservice”. Många kommuner förnyar sina tjänster, men eftersom Vanda stad är beställaren i det här arbetet, betonas vad man i Vanda menar med nya tjänster. Vanda stad betonar begreppet innovativitet (Vanda stad 2015). Med det menas att hitta nya lösningar och sätt att arbeta för att främja invånarnas välmående. I Vanda stad vill man producera alternativa tjänster och ta i bruk elektroniska tjänster (Vanda stad 2015).

Även familjetjänsterna utvecklas. Centralt för förändringarna är brukarperspektiv och att tjänsterna fås i rätt tid. I Vanda stad skall familjetjänsterna i högre grad betona förebyggande arbete och tidigt ingripande. Ett mål är att Vanda stad skall erbjuda ett mångsidigare urval av tjänster, detta bland annat genom elektroniska tjänster och självhjälpstjänster som skall medföra positiva förändringar gällande smidighet och tidsanvändning. (Vanda stad 2016). Eftersom innovativitet och nya tjänster är något som betonas i Vanda stads strategi, kan det här arbetet vara till nytta för Vanda stads familjetjänster.

1.2 Avgränsning

Ämnesområdet för arbetet är avgränsat för att temat inte skall bli alltför stort. Målgruppen i det här arbetet fokuserar främst på föräldrar, eftersom en stor del i familjearbete handlar om att jobba med föräldrarna i en familj. I förhållande till digitala tjänster fokuserar arbetet på olika tjänster som genomförs med hjälp av digitala verktyg, såsom internet. Därför utesluts spel, applikationer och dylika metoder och temat begränsas istället till olika tjänster för föräldrar. Eftersom liknande föräldrastödtjänster finns utanför den digitala världen, det vill säga ansikte mot ansikte, blir avgränsningen en naturlig utveckling då den fokuserar på digitaliseringen av liknande tjänster.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med det här arbetet är att beskriva olika digitala tjänster i familjearbete samt belysa hur föräldrars empowerment och delaktighet kan stödas via dem. Kontexten i det här arbetet är familjearbete och därför granskas de digitala tjänsterna utgående från familjearbete.

Frågorna som ställs är:

Inom vilka områden i familjearbete kan digitala tjänster användas?

Hur kan föräldrars empowerment och delaktighet stödas via digitala tjänster?

2 DIGITALA TJÄNSTER

Det här kapitlet beskriver bakgrund och forskning som tidigare gjorts i förhållande till digitala tjänster inom socialt arbete och familjearbete. Först beskrivs den utveckling som nu pågår inom social- och hälsovården samt digitala tjänster. Därefter beskrivs några forskningar som belyser hur digitala tjänster kan användas i socialt arbete samt för- och nackdelar med det. Sist följer ett avsnitt med exempel på arbetssätt inom familjearbete samt hur det kan utvecklas.

2.1 Utveckling av social- och hälsovårdstjänster

Digitalisering av tjänster innebär nya möjligheter inom social- och hälsovården. Med digitalisering menas att skapa helt nya tjänster, att digitalisera processer samt att ta i bruk elektroniska tjänster (Social- och hälsovårdsministeriet 2016a). Det finns idag en allt större efterfrågan på olika tjänster, samtidigt som resurserna blir mindre, och därför medför digitaliseringen nya möjligheter. Dessutom är den digitala världen en självklarhet för den yngre befolkningen, vilket gör det ännu mer betydande att utveckla digitala tjänster för framtida bruk. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016a).

Social- och hälsovårdssektorn i Finland står inför en digitaliseringsprocess i och med den nya sote-reformen. Social- och hälsovårdsministeriet har utvecklat en strategi för hur tjänsterna inom social- och hälsovården skall se ut i framtiden (Social- och hälsovårdsministeriet 2014). I strategin betonas bland annat självhjälp, digitala tjänster och nya, förbättrade brukarregister. Individen skall själv kunna främja sin hälsa och sitt välmående genom självhjälp. Som stöd skall finnas e-tjänster, information om välbefinnande och hur man främjar sitt eget välbefinnande samt information om den service som erbjuds i hela Finland. (Social- och hälsovårdsministeriet 2014).

Delaktighet och brukarperspektiv är aspekter som tas upp i strategin för utvecklingen av social- och hälsovårdstjänster (Social- och hälsovårdsministeriet 2014). Via digitala tjänster skall brukare till exempel i högre utsträckning ha möjlighet att välja tjänster utgående från ett elektroniskt utbud. Digitala tjänster bidrar även till ökad tillgänglighet, vilket i sin tur påverkar känslan av delaktighet positivt (Social- och hälsovårdsministeriet 2014).

Även professionella skall ha tillgång till digitala tjänster. I framtiden skall det finnas elektroniska system som stöder arbetsprocessen samt elektroniska applikationer för professionella. (Social- och hälsovårdsministeriet 2014). Effektiva servicesystem är en annan viktig del i strategin. Både brukare och professionella skall ha tillgång till register med personliga social- och hälsovårdsuppgifter. Servicesystem med information om brukare skall samverka mellan olika sektorer, så att professionella har tillgång till mer omfattande uppgifter om brukaren. I samband med detta skall även datasäkerhet och dataskydd utvecklas. Dessutom skall e-tjänster utvecklas och tas i bruk. (Social- och hälsovårdsministeriet 2014).

En undersökning om vilka digitala tjänster som erbjuds i socialt arbete, både inom kommunal och privat service, visar att en ökning hela tiden sker (Kärki & Ryhänen 2015). De allra flesta serviceproducenter erbjuder en digital webbsida med information. En stor del erbjuder även en möjlighet för brukare att ge respons på servicen genom webbsidan. Kring hälften av serviceproducenterna erbjuder allmän information om välbefinnande och vilken service som främjar välbefinnandet. Däremot erbjuds enligt undersökningen endast få e-tjänster och rådgivning på internet mellan brukare och professionell. Elektroniska brukarinformationsregister används däremot av nästan alla kommuner och är således en stor del av de digitala tjänster som används i det sociala arbetet. (Kärki & Ryhänen 2015).

Regeringen i Finland planerar och genomför ett projekt som skall förnya tjänsterna för barn, unga och deras familjer, LAPE-projektet (Social- och hälsovårdsministeriet 2016b). LAPE-projektet strävar efter att stöd skall fås i lämplig tid och med ett bättre bemötande, att utöka kunskap om barnets rättigheter, att professionella skall samarbeta bättre samt att barns och ungas åsikter skall beaktas i planeringsskede. LAPE-projektet är till för alla barn, unga och deras familjer, oberoende plats, familjesammansättning, etnicitet eller funktionsnedsättning. Ett mål med projektet är att alla tjänster som berör barn, unga och familj skulle finnas på samma ställe i så kallade familjecentrum. LAPE-projektet berör alla tjänster som ges till barn och unga, till exempel hälso- och sjukvården, skolväsendet, daghemsverksamheten, fritidssysselsättningar, föräldraservicen och barnskyddet. LAPE-projektet betonar också att det i framtiden skall finnas fler tjänster på internet. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016b)

2.2 Digitala tjänster i socialt arbete

I det här avsnittet behandlas två artiklar som berör anknytningen mellan socialt arbete och digitala tjänster. Granholms doktorsavhandling (2016) hittades via Institutet för hälsa och välfärd och genom originalkällorna i innehållsförteckningen hittades boken ”Sosiaalityö, tieto ja teknologia” där Heikkonen & Ylönens artikel ingick.

I sin doktorsavhandling poängterar Granholm (2016) att kopplingen mellan socialt arbete och informations- och kommunikationsteknik (IKT) är ett relativt utforskat område, men

att forskningen kring ämnet hela tiden ökar. Även i Finland är forskningen begränsad. Värderingarna och attityderna hos socialarbetare om huruvida digitala tjänster är lämpliga i socialt arbete eller inte, är enligt Granholm en av orsakerna till att forskningen är så begränsad. Granholm poängterar att eftersom så många människor använder olika digitala tjänster, skulle det vara viktigt att också sociala tjänster finns digitalt. (Granholm 2016).

Digitala tjänster kan vara till nytta för både brukare och professionella inom det sociala arbetet. Service där man använder digitala tjänster kan ur den professionellas synvinkel möjliggöra kontakt till brukaren på flera olika plan (Heikkonen & Ylönen 2010). Även i så kallade diskussionsforum på nätet kan professionell expertis utnyttjas mer. Professionella kan bland annat stöda diskussionen så den fokuserar på det väsentliga eller finnas till för att begränsa opassande kommentarer. (Granholm 2016). Dessutom möjliggör digitala tjänster nya sätt att arbeta framförallt inom förebyggande arbete (Granholm 2016; Heikkonen & Ylönen 2010). Ifall professionella finns med där inledande diskussioner om behoven förs, kan de ta tag i saken genast och inte vänta på att brukaren tar det första steget till kontakt med professionella. På så sätt skapar tekniken en lägre tröskel till kontakt med professionella. (Granholm 2016).

Tillgänglighet är en stor fördel som tas upp när det gäller digitala tjänster. Digitala tjänster blir tillgängliga för dem som på grund av geografisk plats, brist på transportmöjligheter, funktionsnedsättningar eller oregelbundna arbetstider har svårt att ta sig till ett fysiskt serviceställe (Granholm 2016). Därtill finns det människor som föredrar kontakt över nätet framom den fysiska kontakten på grund av att de hellre skriver om sina behov än pratar om dem (Granholm 2016; Heikkonen & Ylönen 2010).

En annan fördel med digitala tjänster är effektiviteten. Tjänsterna sparar tid eftersom man inte behöver åka till ett fysiskt ställe för att få servicen (Granholm 2016; Heikkonen & Ylönen 2010). Därtill gör tekniken tjänsterna mera flexibla, på grund av att de för det mesta är oberoende tid och plats. Grupper på nätet kan även bearbeta ett bredare ämnesområde, eftersom fysiska grupper oftare har ett mer specifikt tema att utgå ifrån. (Granholm 2016).

Anonymitet är också en positiv aspekt med digitala tjänster (Granholm 2016; Heikkonen & Ylönen 2010). För människor som eventuellt inte vågar möta professionella ansikte mot ansikte på grund av rädsla att bli stämpade eller stigmatiserade blir digitala tjänster ett verktyg för dem för att ändå kunna bearbeta sina situationer. (Heikkonen & Ylönen 2010). Därtill bidrar tekniken till att människor kan få neutrala och anonyma synvinklar på sina tankar och känslor. Ett positivt resultat av detta blir ett bredare nätverk av socialt stöd. (Granholm 2016).

Samtidigt kan digitala tjänster även möjliggöra självhjälp, till exempel genom referensstödsgrupper och sociala medier (Heikkonen & Ylönen 2010). Människor kan via digitala tjänster få tillgång till information på olika sätt, fastän de håller sig inom hemmets egna väggar (Granholm 2016). Digitala tjänster blir ett viktigt verktyg för självbestämmande och delaktighet, likaså för brukarperspektiv och empowerment (Granholm 2016).

Digitala tjänster kan också användas för att slå samman olika sektorer, till exempel samarbete mellan barnskydd, ungdomsarbete, hälsovård och polis (Heikkonen & Ylönen 2010). Rådgivningstjänster på nätet kan exempelvis innehålla information från alla dessa sektorer så all information och service finns på samma ställe. Genom detta kunde professionella få möjlighet att tidigt ingripa i situationer där stödet behövs. (Heikkonen & Ylönen 2010). Liknande synsätt finns i begreppet ”blended social work” (Granholm 2016). Kännetecknen för ”blended social work” är att tjänster ansikte mot ansikte och digitala tjänster erbjuds på lika villkor och att båda finns tillgängliga i socialservicen. Därtill betonas ett brukarcentrerat perspektiv. Att professionella beaktar sådan information som brukare kan ha funnit på olika digitala tjänster är därför en viktig del. En fördel med ”blended social work” är att det erbjuder lättillgängliga tjänster och kan sänka tröskeln till att söka hjälp. (Granholm 2016).

Teknikens möjligheter till trots, poängteras att ett möte som sker via digitala tjänster inte fullständigt kan ersätta tjänster som sker ansikte mot ansikte (Granholm 2016; Heikkonen & Ylönen 2010). Det finns till exempel brukare som inte har tillräcklig kunskap om IKT för att kunna använda sig av sådana tjänster och därför måste också den gruppen tas i beaktande vid serviceutvecklingen (Granholm 2016). Vidare behöver professionella lära sig hur man använder digitala tjänster samt hur de skall träna brukare i att använda dem

(Granholm 2016). Ett annat problem med digitala tjänster är hur man skall behandla den information som fås via dem. Det finns exempelvis frågor som berör etiska aspekter, såsom dataskydd och sekretess i förhållande till brukare och information. (Granholm 2016).

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns möjligheter för att utnyttja digitala tjänster i det sociala arbetet, både till fördel för brukare och professionella. Tillgänglighet, effektivitet, anonymitet, självhjälp samt integrering av service är fördelar som tas upp. Samtidigt är det viktigt att vid utvecklingen av digitala tjänster tänka på att de skall vara ett komplement till, men inte utesluta, den service som nu erbjuds. Därtill poängteras att mer kunskap om digitala tjänster, både för professionella och brukare, behövs i framtiden. (Granholm 2016; Heikkonen & Ylönen 2010)

2.3 Familjearbete och utvecklingsmöjligheter

I det här avsnittet beskrivs exempel på två tjänster för familjer; ”Growing Up Happily in the Family” och ”Incredible Years. Dessa finns beskrivna i bakgrunden för att ge exempel på två tjänster för föräldrar, vilka genomförs i mer traditionell stil, det vill säga ansikte mot ansikte. Därefter beskrivs en artikel som ger utvecklingsförslag för sådana tjänster. Tjänsterna och utvecklingsmöjligheterna jämförs i diskussionen med resultatet från de digitala tjänsterna för att belysa på vilket sätt digitala tjänster kan användas för föräldrar. Artiklarna hittades via databaserna Science direct och SAGE med sökorden parent training, parenting, parent, family, intervention, program och family work i olika kombinationer. Sökningen begränsades till åren 2010-2017, titel, abstrakt eller nyckelord samt material tillgängligt i fulltext. I Science direct begränsades resultaten ytterligare till att gälla ”social sciences” och tidskrifter.

”Growing Up Happily in the Family” är ett program för familjer med barn i åldern 0-5 år (Alvarez et.al 2016). Det är ett program som riktar sig till föräldrar och betonar positivt föräldraskap. Studien har gjorts i Spanien med 196 föräldrar i 26 olika grupper. Varje grupp-session är en och en halv timme lång och programmet innehåller 22 sessioner, en session per vecka. Grundstenarna i programmet är anknytning, samspel mellan förälder och barn, självreglering, föräldrars känsla av kompetens, stressfaktorer i familjer samt

socialt stöd. Programmet innehåller olika metoder för lärande; bilder, videor, exempel, fantasi, pussel, spel och gruppdiskussioner. (Alvarez et.al 2016).

Incredible Years är ett föräldraträningsprogram i grupp. I varje grupp ingår 8-12 föräldrar som träffas två timmar i veckan under 14 veckor. Gruppen leds av två gruppledare. Studien har genomförts i Portugal med föräldrar till barn i daghemsålder med risk för uppförandeproblem. Programmet betonar positiva föräldrastategier, lek med barn, uppmuntran, belöning, gränssättning, beteendehantering samt relationsförstärkning mellan förälder och barn. Incredible Years använder olika sätt för inläring, bland annat rollspel, exempel, hemuppgifter och diskussioner. (Seabra-Santos et.al 2016).

Resultatet av Incredible Years påvisar positiva förändringar hos både barn och föräldrar. Barnen visar mindre uppförandeproblem och mindre hyperaktivt och utagerande beteende. Därtill främjas barnets sociala färdigheter, speciellt i åldern 4-5 år. (Seabra-Santos et.al 2016). Författarna konstaterar att ju högre förändring i föräldrars beteenden desto bättre förändring hos barnen. Detta kan bero på att programmet bygger på positivt föräldraskap och interaktionen mellan förälder och barn. (Seabra-Santos et.al 2016).

Föräldrarna använder efter Incredible Years mindre negativa strategier och istället mer positivt föräldraskap. De visar även högre effektivitet i sitt beteende. Föräldrarna är även i hög grad nöjda med programmet. (Seabra-Santos et.al 2016). Föräldrar som deltar i Growing Up Happily in the Family upplever förändringar i sina attityder och sitt beteende. De har efter programmet mindre orealistiska förväntningar på barnet, de visar mer empati och använder mindre bestraffning. Dessutom blir föräldra- och barnrollerna tydligare efter deltagandet. Också föräldrarnas känsla av kompetens förändras positivt och föräldrarna är mer nöjda i sitt föräldraskap. Utöver detta upplever föräldrarna även mindre stress efter programmet. Föräldrarna upplever också i mindre grad att deras barn var svåra. (Alvarez 2016). Till skillnad från föräldrarna i Incredible Years, upplever föräldrarna mindre effektivitet som förälder. En orsak till detta kan enligt författarna vara insikten i att det finns mycket kvar att lära sig som förälder.

Gruppen i Growing Up in the Family har en betydande roll i att förmedla kunskap och reflektion. Studien påvisar också att ett aktivt deltagande i gruppen leder till bättre resultat. Om föräldrarnas motivation och engagemang är lågt, är även resultaten sämre. (Alvarez 2016). Även gruppklimatet i Incredible Years är betydande, eftersom föräldrarna kan

normalisera och dela gemensamma erfarenheter i gruppen. I grupper får föräldrarna även möjlighet att dela sina egna idéer och få socialt stöd. Detta har effekt för föräldrarnas kompetens och effektivitet. (Seabra-Santos et.al 2016).

Programmet Incredible Years är även effektivt för en bred publik av föräldrar. Detta på grund av att Incredible Years tar i beaktande föräldrars olikheter och skräddarsyr programmen. Programmet har sålunda ett familjefokuserat perspektiv där familjens behov och rutiner i vardagen samt familjens ömsesidiga relationer tas i beaktande. (Seabra-Santos et.al 2016). Liknande resultat finns i studien om Growing Up Happily in the Family. Ifall programmet inte tar i beaktande föräldrarnas specifika behov, blir också resultaten sämre. Även då det finns problem i att arrangera, planera och organisera programmet, blir resultaten och deltagandet sämre. (Alvarez et.al 2016).

En studie av McGoron & Ondersma har undersökt vilka hinder det finns för föräldrar att delta i föräldraträningsprogram. De har därför utvecklat några förslag om hur man kunde utveckla programmen för att passa flera föräldrar (McGoron & Ondersma 2015). Resultatet visar att de största hindren är stress, praktiska hinder, negativa uppfattningar om servicen, brist på kunskap, dåligt bemötande av professionella samt väntetider. Vissa föräldrar söker sig eventuellt inte till serviceställen eftersom de inte ser problemen, utan istället vill "vänta och se". De kan även känna att de hellre löser problemen själva eller att de känner sig stigmatiserade. (McGoron & Ondersma 2015).

Författarna beskriver flera möjligheter för att utveckla föräldraträningsprogram (McGoron & Ondersma 2015). Som exempel ger de bland annat motiverande intervjuer innan deltagandet i ett föräldraträningsprogram samt kortvariga interventioner och interventioner som genomförs i familjens hem. Tekniska hjälpmedel konstateras också som en utvecklingsmöjlighet. Sådana hjälpmedel är till exempel smarttelefoner. Det kan öka föräldrarnas engagemang och minska antalet fysiska sessioner. Genom dem kan stöd och råd ges utanför programmet och professionella får en inblick i hemmet och familjens vardagliga problem. Dessutom kan programmet genomföras snabbare med hjälp av tekniska hjälpmedel. (McGoron & Ondersma 2015).

Program som genomförs helt med hjälp av teknik är också en möjlighet. Det kunde till exempel vara videosamtal där föräldrar kan diskutera och guidas av professionella på

distans. En annan utvecklingsmöjlighet är enligt författarna olika självhjälpstjänster. Sådana tjänster är till exempel arbetsböcker, men också tjänster via internet, till exempel video, diskussionsforum och nya sätt att förmedla information. Författarna ser även medier som en viktig del i utvecklingen. Via radio, tv och podcasts kan man nå flera föräldrar. Även samarbeten, till exempel med sjukvården, är en möjlighet att utveckla servicen för föräldrar. (McGoron & Ondersma 2015).

Sammanfattningsvis kan konstateras att tjänster för familjer, speciellt sådana som riktar sig till föräldrar, kan påverka både föräldrar och barn positivt. Även gruppen har en betydande roll. Dessutom är det viktigt att ta i beaktande olikheter hos föräldrarna och skräddarsy programmen enligt deras behov. (Alvarez et.al 2016; Seabra-Santos et.al 2016). Via tekniken uppstår nya sätt att förmedla information och kunskap samt möjligheter till korta stödformer. Servicen kan även skräddarsys enligt familjens egna mål, styrkor och utmaningar för att vara mer motiverande. (McGoron & Ondersma 2015).

3 SOCIALPEDAGOGISKT PERSPEKTIV

Det här kapitlet handlar om den teoretiska referensramen i arbetet. Först beskrivs hurudana stödbehov familjer kan ha samt kontexten för arbetet, det vill säga familjearbete. Därefter redogörs två socialpedagogiska begrepp som är relevanta för det här arbetet, det vill säga empowerment och delaktighet. Orsaken till att arbetet fokuserar på det socialpedagogiska perspektivet är att socialpedagogiska aspekter synliggörs i både familjearbete och de digitala tjänsterna.

3.1 Familjers stödbehov i familjearbete

Att en familj behöver extra stöd i vardagen kan bland annat bero på föräldrarnas livssituation, kriser i familjen, ekonomiska svårigheter eller familjens vardagshantering (Myllärniemi 2007). Familjer som behöver familjearbete kan exempelvis vara föräldrar med utmattningssymptom eller depression, ensamförsörjande eller unga föräldrar, föräldrar med ängsliga eller trotsiga barn samt invandrarfamiljer (Heino 2008). Det kan handla om en svår situation eller att familjen har svårt att orka och klara av vardagen. (Järvinen et.al 2012 s. 12-16). De områden i familjearbete man jobbar med är enligt Myllärniemi att stöda föräldraskapet, att hantera vardagen, att arbeta med barnets behov, uppfostran och

utveckling, att stöda föräldrarna i sin livssituation samt att arbeta med växelverkan. Familjearbete är även lösnings- och förändringsfokuserat arbete. (Myllärniemi 2007). Många familjer kan uppleva svårigheter på flera av dessa områden (Halme & Perälä 2014 s. 221). Förebyggande och tidigt stöd förbättrar familjers välmående, eftersom det handlar om att bryta negativa mönster innan problemen eskalerar (Heino 2008).

Familjers behov kan ligga i vardagssituationen (Järvinen et.al 2012 s. 112-118). Hela familjen påverkas ifall vardagen inte fungerar. Behoven finns i vardagsrutinerna, såsom att sköta ärenden, matsituationer, den ekonomiska situationen, dygnsrytmen, barns nattning och så vidare. Även stora förändringar i livssituationen kan påverka familjen. Det kan till exempel handla om skilsmässa, flytt, sjukdom eller dödsfall. Sådana situationer kan påverka familjens välmående och resurser. (Halme & Perälä 2014 s. 223). Problem med ekonomin hänger ofta ihop med arbetslöshet eller föräldrarnas socioekonomiska bakgrund; många med ekonomiska problem är lågutbildade och ensamstående. Om familjer upplever ekonomiska svårigheter kan det påverka föräldrarnas ork, resurser och barnets välmående. (Halme & Perälä 2014 s. 221-222).

En annan aspekt familjer kan behöva stöd i är föräldraskapet (Halme & Perälä 2014 s. 219-220). Det kan gälla parförhållandet, konfliktsituationer eller otillräcklighet. Att känna sig ensam eller att ha ensamt ansvar över barnet är situationer där främst mammor kan behöva stöd i. Även problem som missbruk, psykisk ohälsa, sjukdom eller våld är faktorer som föräldrar kan behöva stöd i. I familjer där föräldrarna är skilda kan det finnas behov av stöd i att organisera träffar mellan barn och förälder. (Halme & Perälä 2014 s. 219-220). Risker i föräldraskapet är kopplade till psykisk ohälsa, missbruk, brist på omsorgsförmåga, brister i levnadsförhållanden, brist på socialt nätverk och låg utbildning. I familjearbetet försöker man stärka och stöda föräldraskapet, hitta resurser och diskutera tillsammans. (Järvinen et.al 2012 s. 124-129). Det kan handla om roller, tid med barnet, resurser och ansvar (Järvinen et.al 2012 s. 112).

Föräldrarnas parförhållande påverkar hela familjen, både positivt och negativt (Järvinen et.al 2012 s. 119-129). Parförhållandets kvalitet och familjens hälsa fungerar som resurser om de upplevs som positiva (Halme & Perälä 2014 s. 223-224). Problem i parförhållandet kan vara kopplat till känslor, kommunikation, närhet, ekonomisk situation, sociala relat-

ioner, sexualitet eller hemarbete. Förändrade livssituationer, till exempel barn och förhållandets olika skeden påverkar också parförhållandet. Annat som kan påverka förhållandet är kriser, sjukdom, dödsfall, barnuppfostran, flytt, ekonomi, arbetsförhållanden, skilsmässa, svartsjuka, missbruk och våld. (Järvinen et.al 2012 s. 119-122).

Föräldrar kan även behöva stöd i barnuppfostran och omsorgsfrågor (Järvinen et.al 2012 s. 129-132). Orsaker kan vara att föräldrarna känner sig osäkra eller okunniga i sin föräldraroll och det kan leda till att svåra situationer blir problematiska att ta sig ur. I familjearbetet försöker man stöda föräldrarnas roll som fostrare och bidra till ökad kunskap och förståelse om barns utveckling och behov. Det handlar om hur föräldern samspelar med barnet, hur hen visar känslor, hurdana möjligheter barnet får och vad föräldern grundar sina handlingar på. (Järvinen et. al 2012 s. 129-132). Föräldrarna kan behöva stöd i att tillgodose både barnets fysiska och psykiska behov. Det kan även handla om sociala behov, såsom relationer eller barnets känslor. (Järvinen et.al 2012 s. 129-132; Halme & Perälä 2014 s. 2018). Föräldrar kan också behöva stöd i hur de ska hantera barnets beteende. Beteenden som berör mobbning eller ohälsosamma vanor, såsom användning av alkohol, tobak eller droger, är aspekter som en mindre del av föräldrar behöver ta del av, men områden där föräldrar kan vara i behov av stöd. (Halme & Perälä 2014 s. 218).

Familjearbete kan stöda familjen i växelverkan, bland annat genom att söka, identifiera och stärka familjens resurser för växelverkan (Järvinen et.al 2012 s. 138-142). I växelverkan ingår kognitiva, känslomässiga och beteendemässiga färdigheter. Förmågan att vara i växelverkan med andra går att känna igen, lära sig och träna upp. Ofta krävs både emotionell och social kompetens. Till den emotionella kompetensen hör att känna igen och uttrycka sina egna känslor, känna igen andras känslor samt enligt vad som anses passande i situationen kunna reagera på känslorna. Den sociala kompetensen handlar om att kunna föra fram sin egen sak, upprätthålla positiva relationer, använda miner, gester och andra sociala förmågor i växelverkan med andra. (Järvinen et.al 2012 s. 138-142). En viktig del i växelverkan är den tidiga anknytningen mellan föräldrar och barn. Anknytningen handlar om att föräldern ger omsorg, beröring, näring och trygghet till barnet samt att barnet reagerar på dessa. Olika faktorer i föräldrarnas liv kan påverka anknytningsrelationen. Dessa är till exempel fysisk och psykisk hälsa, sociala och ekonomiska förhållanden, föräldrarnas relation sinsemellan, stöd från den andra föräldern och syskon, anhörigas stöd, förmåga att klara av stressituationer samt föräldrarnas egna erfarenheter av anknytning.

Föräldern kan uppleva osäkerhet i sitt handlande, vilket också påverkar anknytningen. (Järvinen et.al 2012 s. 144-148).

Att ha ett socialt nätverk är viktigt för både hälsa och välbefinnande (Järvinen et.al 2012 s. 149-150). Ett socialt nätverk kan ge stöd och hjälp i att klara av förändrade och svåra situationer. Familjer har gemensamma sociala nätverk, men varje enskild familjemedlem har också ett eget socialt nätverk. Brister i det sociala nätverket och negativa relationer kan påverka en familj negativt. Förändrade situationer, såsom nyblivet föräldraskap, flytt, långvarig sjukdom eller skilsmässa kan påverka familjers sociala nätverk negativt. En viktig del i familjearbetet är att synliggöra och stärka familjers sociala nätverk samt påvisa betydelsen av ett socialt nätverk. (Järvinen et.al 2012 s. 149-150).

Familjearbete

I och med den nya socialvårdslagen ordnas familjearbete inom kommunens basservice. Familjearbetet skall trygga barnets hälsa och utveckling och erbjudas då familjen behöver extra stöd och handledning. (Socialvårdslag 2014). Familjearbetet sker i samband med socialbyråer, rådgivningscentraler, daghem och skolor (Tirkkonen 2015).

Utgångspunkten i familjearbetet är familjens situation och behov i vardagen (Järvinen et.al 2012 s. 12-16). Om en förälder har svårt att uppfylla barnets grundläggande behov, skall familjearbetets stöd vara konkret hjälp med just dessa, till exempel praktisk hjälp i vardagen. Om behovet däremot ligger i växelverkan mellan föräldern och barnet, blir familjearbetets uppgift att jobba med föräldra-barn relationen. Behovet kan även ligga i förmågan att sätta gränser. Om problemet i familjen är gränslöshet leder det ofta till sociala svårigheter i familjen och föräldrarna kan då behöva handledning i hur man sätter gränser i vardagen. (Myllärniemi 2007).

Inom familjearbete försöker man stärka familjens resurser och få till stånd en förändring hos familjen (Järvinen et.al 2012 s. 12-16). Målet är att familjen självständigt skall kunna klara av sin vardag. Viktigt är att arbeta familjecentrerat och förändra sådant som familjen själv ser ett behov av. Till familjearbete hör bland annat träffar och samtal med familjemedlemmar, hembesök, rådgivning och handledning, klubbar och gruppverksamhet, ut-

flykter och läger samt familjerehabilitering. I familjearbete arbetar man även med resurser, växelverkan och relationer familjemedlemmarna emellan. Ett syfte med familjearbete är att förebygga att problem förvärras eller blir långvariga. (Järvinen et.al 2012 s. 12-16).

Vid sidan av att arbeta med hela familjen och föräldrarna, arbetar man inom familjearbete även med barnet (Myllärniemi 2007). Det kommer till uttryck bland annat genom att höra barnets åsikter och sträva efter att arbeta barncentrerat, det vill säga på barnets villkor. Då man arbetar med barnet ser man utöver familjen, även andra utomstående faktorer som har betydelse i barnets liv, till exempel skola och kamratrelationer. Familjearbetet strävar efter att beakta barnet som en egen individ och ge barnet tid. Att arbeta med barnet påverkar hur man arbetar med föräldrarna. (Myllärniemi 2007).

Familjearbete är relationsarbete. Inom familjearbete arbetar man med relationer mellan familjemedlemmar, men viktigt är även relationen mellan professionell och familj (Heino 2008). Eftersom familjearbetaren arbetar med relationer, blir hen själv en del i relationen. Familjearbetaren bidrar till och stöder förändring i familjen, eftersom hens eget sätt att vara påverkar familjens beteende och reaktioner. På det sättet kan familjearbetaren följa med förändringar i familjen. Därför är det viktigt att familjearbetaren reflekterar över sitt eget sätt att vara; hen reflekterar över hur relationen förändras, vad som är orsaken till förändring och vad som hjälper barnet i familjen. För att familjearbetet skall lyckas på bästa möjliga sätt krävs därför att relationen mellan familj och professionell är förtroendefull. (Heino 2008).

En viktig synpunkt är att familjearbetet utförs i lämplig tid och passar familjens situation. Därför skall familjearbetet erbjuda mångsidiga tjänster som bygger på kunskap. (Heino 2008). Arbetssätt som används inom familjearbete är exempelvis observation, rådgivning och handledning, terapeutisk diskussion, funktionella tjänster samt konkret hjälp i vardagen (Myllärniemi 2007).

3.2 Empowerment

Empowerment är ett svårdefinierbart begrepp. Empowerment betyder förenklat att en person eller grupp i en utsatt situation i samhället, skall komma ur den utsatta positionen

genom att bygga upp resurser. Genom empowerment skall individer i större utsträckning kunna påverka sitt eget liv och kämpa emot det som gör att de befinner sig i den utsatta situationen. (Askheim 2007 s. 18). En annan definition på empowerment är att ta kontroll, utöva makt och uppnå sina mål (Adams 2008 s. 17). Empowerment beskrivs också som en process där individer på egen hand eller i gemenskap med andra hjälper sig själva och andra att förbättra sin livskvalitet. (Adams 2008 s. 17). Empowerment kan kopplas ihop med begreppet frigörelse som innebär att fria individer från förtryck eller oönskade hinder (Adams 2008 s. 6). För att uppnå empowerment behöver individen vara kapabel att förändra sin situation, förstå sig själv och vara motiverad att jobba mot förändring. (Adams 2008 s. 17). Empowerment handlar också om att göra val (Adams 2008 s. 18). Det handlar om individens valmöjligheter, vilka val hen gör samt vad just de valen har för följder.

Det finns olika synvinklar på empowerment, som betonar några olika faktorer. Empowerment kan ses som ett samband mellan individ och samhälle (Askheim 2007 s. 19-21). Individens utsatthet beror då på samhälleliga faktorer. Det man vill är att väcka medvetenhet hos individen och på så vis uppnå förändring. Även gemenskap betonas för att individen skall känna att hen inte är ensam i sin situation. (Askheim 2007 s. 20). Empowerment betonar också självbestämmande och delaktighet (Askheim 2007 s. 22-26). En viktig aspekt är brukarperspektiv. Målet är att individen själv skall kunna bestämma vilka tjänster som samhället erbjuder hen vill ha. Centralt inom empowerment är också att stärka individen och hens resurser samt minska de hinder som finns i individens liv (Askheim 2007 s. 26-28). Fokus ligger då på individen och de färdigheter hen måste bygga upp för att klara sig själv i samhället. Empowerment kan också ses som ett samarbete mellan professionella och brukare (Askheim 2007 s. 29-31). Den professionellas uppgift är att hjälpa individen att bli medveten om sin situation och hur hen kan uppnå förändring. För att kunna uppleva empowerment, behöver individen vara motiverad att få till stånd en förändring hos sig själv och sin livsmiljö (Adams 2008 s. 17).

Självhjälp är ett begrepp som kan kopplas ihop med empowerment. Definitionen av självhjälp är metoder som människan använder för att hjälpa sig själv (Adams 2008 s. 9). I självhjälp betonas ofta stöd i vardagen, brukarperspektiv och aktivitet samt fokus på kunskap och färdigheter (Adams 2008 s. 12-13).

Det finns några element som är centrala i självhjälp och empowerment. Det första är att brukaren kan föra sin egen talan. Med det menas bland annat att hen inte är beroende av en professionell, fastän hen behöver professionellt stöd. Att kunna föra sin egen talan är i sig ett sätt att uppnå empowerment. (Adams 2008 s. 14). Ett annat element är att brukaren själv kan hantera sin situation, sin hjälp och kunna hjälpa sig själv eller andra (Adams 2008 s. 14-15). Självhjälp och den egna empowerment processen försöker även att inte vara så byråkratisk och istället undvika de strukturer som vanligtvis finns inom en organisation (Adams 2008 s. 15). Centralt i självhjälp och empowerment är även gemenskap. Med det menas att brukare tillsammans delar erfarenheter och synvinklar med varandra och på så sätt hjälper varandra, antingen sinsemellan eller med hjälp av professionella. (Adams 2008 s.15).

Madsen beskriver en sorts självhjälp, där professionella hjälper brukare, både individuellt och i grupp, att bygga upp resurser så de i ett senare skede kan klara sina eventuella svårigheter själva (Madsen 2001 s. 38-39). En betydande del i arbetet med familjer är att bygga upp föräldrarnas kompetens och förmågor genom så kallade föräldrautbildningar. Syftet med dem är att utveckla föräldrarnas kunskap och färdigheter så de kan lösa problem i familjen själva. (Madsen 2001 s. 42).

Enligt Adams är all självhjälp en form av empowerment (Adams 2008 s. 83). Adams beskriver "själv-empowerment" som en process i tre steg; planering, genomförande och reflektion (Adams 2008 s. 86-92). I planeringen ingår att identifiera sin situation, hitta lämpliga strategier, definiera vilka resurser man har samt att definiera mål och tjänster (Adams 2008 s. 86-87). Till genomförandet hör att följa sin plan, övervinna och hantera hinder. Målet är självförverkligande och medför en personlig utveckling. (Adams 2008 s. 87-90). Till sist följer reflektion som i korthet betyder att reflektera över processen (Adams 2008 s. 90-92).

Att arbeta med empowerment innebär att arbeta mot förändring och att övervinna hinder för delaktighet och empowerment i en persons liv (Adams 2008 s. 100). Hinder för empowerment kan exempelvis vara brist på kunskap, resurser och färdigheter. Ett hinder kan också vara att brukare inte har förtroende för professionella. (Adams 2008 s. 98). Samhällets normer och värderingar kan också vara hinder i en individs empowerment process,

likaså individens egna uppfattningar om sig själv, till exempel upplevelse av maktlöshet. (Adams 2008 s. 99). Att arbeta med empowerment innebär att stöda individers resurser, bygga upp färdigheter, stärka personers självförtroende, öka medvetenhet om sin livssituation, hjälpa individen att föra sin egen talan samt stärka sociala nätverk och gemenskap (Adams 2008 s. 101).

Individen gynnas av att uppnå empowerment. Det handlar bland annat om bättre självförtroende, resurser och färdigheter. Det handlar också om gemenskap och sociala nätverk. Empowerment bidrar till att sociala nätverk och gemenskaper byggs upp för personer som annars sällan blir hörda i samhället. (Adams 2008 s. 197).

En familj har ofta flera svårigheter och därför kan inte alla familjemedlemmar uppnå empowerment på samma gång. (Adams 2008 s. 104-106). Därför det viktigt att familjen få sätta sina egna mål i processen att uppnå empowerment, eftersom det är familjen själv som skall uppnå empowerment, inte den professionella. (Adams 2008 s. 104-106).

3.3 Delaktighet

Delaktighet är ett begrepp som är starkt förknippat med empowerment. En definition av delaktighet är att vara aktiv, ha större valfrihet, utöva makt och ha en större roll i beslutsfattande (Adams 2008 s. 35). Delaktighet är sammankopplat med empowerment processen. Genom delaktighet kan brukare uppnå empowerment och genom att uppnå empowerment kan brukare bli delaktiga (Adams 2008 s. 29). Adams konstaterar att delaktighet skall ses som ett sätt att uppnå empowerment, istället för att betrakta delaktighet som ett mål i sig (Adams 2008 s. 41).

Delaktighet kan handla om att som brukare vara delaktig i relationen med professionella, till exempel att professionella beaktar brukarens synvinklar. (Adams 2008 s. 34-35). I relationen mellan familj och professionell är det viktigt med ett sorts partnerskap. Gemensamma mål, ömsesidig respekt och en vilja att kompromissa måste finnas hos både familj och professionell. (Adams 2008 s. 104-106). Delaktighet handlar också om möjligheten att göra val och fatta egna beslut (Madsen 2006 s. 138). Genom att vara delaktig kan brukare förbättra den service de får och få respons på hur deras delaktighet påverkar

servicen. Delaktighet bör även belysa olikheter och brukare som sällan blir hörda. (Adams 2008 s. 41).

Adams skiljer på att vara involverad och att vara delaktig (Adams 2008 s. 31). Att vara involverad handlar om hela processen i att vara en del av något, medan att vara delaktig syftar på att individen har en mer aktiv del i processen, till exempel har större valmöjligheter och makt samt en betydande roll i beslutsfattande och agerande. (Adams 2008 s. 31). Social inklusion betyder enligt Madsen att göra människor delaktiga i vardagsmiljön. Att vara delaktig innebär då att ha så mycket inflytande över sitt eget liv som möjligt och att leva ett meningsfullt liv. (Madsen 2006 s. 203-204).

Att vara delaktig innebär att ingå i samhällets olika gemenskaper (Cederlund & Berglund 2014 s. 75-76). Det kan innebära att vara i delaktig i mindre gemenskaper och relationer, men också att vara delaktig i större, mer abstrakta gemenskaper, såsom olika samhälleliga strukturer (Cederlund & Berglund 2014 s. 15). Socialpedagogiskt arbete handlar om att skapa förutsättningar för delaktighet i olika gemenskaper (Cederlund & Berglund 2014 s. 72). Brukarstyrda grupper som tillsammans hjälper varandra är ett exempel på en gemenskap. (Adams 2008 s. 34-35). För att vara inkluderad skall man ha kunskap om gemenskapens normer och system samt ha en roll i gemenskapen. (Madsen 2006 s. 82). Att arbeta för allas rätt till delaktighet innebär att motarbeta hinder för deltagandet, till exempel samhällsstrukturer eller sociala faktorer (Madsen 2006 s.178).

3.4 Sammanfattning

I familjearbete synliggörs faktorer som är centrala i empowerment och delaktighet. I familjearbete arbetar man med familjernas vardag, föräldraskap, barnuppfostran och omsorg, växelverkan samt sociala nätverk (Järvinen et.al 2012 s. 112-118, s. 129-132, s 138-142, s. 149-150; Halme & Perälä 2014 s. 219-220). Familjearbete är lösnings- och förändringsfokuserat arbete (Myllärniemi 2007). Det handlar om att stärka familjens resurser och få till stånd en förändring hos familjen (Järvinen et.al 2012 s. 12-16). Även den professionella relationen är central i familjearbete (Heino 2008). I delaktighet är det viktigt att brukare är delaktiga i den professionella relationen. Delaktighet synliggörs även på grund av att gemenskap och sociala nätverk är centrala i familjearbete.

I arbete med empowerment vill man väcka medvetenhet och uppnå förändring (Askheim 2007 s. 19-21). Man vill också stärka resurser och minska hinder (Askheim 2007 s. 26-28). Självbestämmande och gemenskap betonas (Askheim 2007 s. 20-26). Självhjälp är också en del av empowerment (Adams 2008 s. 9). Att arbeta med empowerment innebär att bygga upp färdigheter, stärka personers självförtroende, hjälpa individen att föra sin egen talan samt stärka sociala nätverk och gemenskap (Adams 2008 s. 101). Delaktighet handlar om att vara aktiv, ha större valfrihet, utöva makt och ha en större roll i beslutsfattande i relationen med professionella (Adams 2008 s. 34-35). Genom delaktighet kan brukare uppnå empowerment och genom att uppnå empowerment kan brukare bli delaktiga (Adams 2008 s. 29). Att vara delaktig betyder också att ingå i olika gemenskaper, små som stora (Cederlund & Berglund 2014 s. 75-76). Dessa faktorer synliggörs på olika sätt även i familjearbetet.

4 METOD OCH ARBETSPROCESS

Valet av metod är att göra en litteraturstudie. Det är det mest passande alternativet i den här studien, eftersom arbetet är en översikt över digitala tjänster som används för familjer (Friberg 2012 s. 133). Valet av metod påverkas också av att detta är ett ganska nytt ämne. Litteraturstudier passar bland annat då det inte är möjligt att samla in material från primärkällor och då man vill göra en kartläggning av något som sagts eller gjorts (Jacobsen 2007 s. 113-114).

4.1 Allmän litteraturstudie

För att ytterligare precisera är den metod som används en allmän litteraturstudie. Att göra en allmän litteraturstudie är passande då syftet är att skapa en överblick över ett område, en sammanställning av tidigare forskning eller en grund för kritiskt granskning (Friberg 2012 s. 135). Eftersom det är arbetet skapar både en överblick och sammanställning av tidigare forskningsresultat, är en allmän litteraturstudie en passande metod. Efter att ha gjort en litteratursökning som test för att hitta material, valdes den systematiska litteraturstudien bort som val av metod. Detta på grund av att de relevanta sökträffarna var relativt få. För att kunna göra en systematisk litteraturstudie krävs att man kvalitetsgrans-

kar artiklar och väljer bort artiklar med svag kvalitet. Det förutsätter att det finns ett tillräckligt omfattande material om ämnet. (Forsberg & Wengström 2013 s. 26-27). På grund av att det finns relativt lite forskning som tangerar ämnet tillgängligt för just detta arbete, kommer inte artiklarna i materialgrunden för arbetet att kvalitetsgranskas. På grund av detta blir metoden en allmän litteraturstudie.

En allmän litteraturstudie beskrivs som ett sätt att beskriva hurudan kunskap det finns om ett område eller som en bakgrund till annan vetenskaplig forskning (Forsberg & Wengström 2013 s. 25). Det finns dock en viss problematik med allmänna litteraturstudier. De problematiska aspekterna handlar om tillförlitligheten med studierna då kvalitetsbedömning av materialet saknas. En allmän litteraturstudie kan anses otillförlitlig om syftet inte tydligt definieras, sökning och urval inte rapporteras och kritisk granskning saknas. Därtill är metoden problematisk ifall tillgången till materialet är begränsat eller forskaren väljer artiklar utgående från egen preferens. (Forsberg & Wengström 2013 s. 25-26).

Trots att metoden i det här arbetet är en allmän litteraturstudie kommer drag från den systematiska litteraturstudien att synas i arbetet för att öka tillförlitligheten av resultatet. En systematisk litteraturstudie innebär att man gör en omfattande sökning och systematiskt går igenom och värderar resultaten samt noggrant dokumenterar sökningsprocessen (Forsberg & Wengström 2013 s. 26-27). De drag av den systematiska litteraturstudien som syns i arbetet är att syftet definieras så tydligt som möjligt, likaså inklusions- och exklusionskriterierna för de artiklar som används alternativt utesluts. För att resultatet skall bli så omfattande som möjligt, inkluderas om möjligt artiklar med olika resultat, både för- och emot digitaliseringen. Sist följer en kritisk slutdiskussion som sammanfattar resultatet och där begränsningar i forskningen beskrivs. (Forsberg & Wengström 2013 s. 27).

4.2 Insamling av material

För att få en överblick över det valda temaområdet samt för att testa sökord och urvalskriterier har testsökningar i olika databaser genomförts. Sökord i olika kombinationer och med olika begränsningar har prövats fram. Utgående från dessa testsökningar har inklusions- och exklusionskriterier utformats. Dessa finns beskriva nedan i tabell 1.

Tabell 1. Inklusions- och exklusionskriterier

INKLUSIONSKRITERIER	EXKLUSIONSKRITERIER
Artiklarna skall vara publicerade mellan åren 2010 och 2017	Litteraturstudier/sekundärkällor
Artiklarna skall vara originalkällor/baserade på empirisk forskning	Artiklar där digitala tjänster inte är i fokus eller bara en liten del av en tjänst
Innehållet skall beskriva en eller flera digitala tjänster för föräldrar	Artiklar där fokus endast är ett diskussionsforum eller en informationstjänst
Digitala tjänster som genomförs via internet eller annan informationsteknik	Digitala tjänster i form av spel, applikationer och dylika metoder
Tjänsten skall vara tillräckligt omfattande beskriven och ha ett tydligt syfte	Tjänster som riktar sig enbart till en viss funktionsnedsättning eller sjukdom
	Tjänster som riktar sig till enbart en viss specifik målgrupp, exempel personer med missbruksproblematik

Orsaken till att litteraturstudier exkluderas i det här arbetet är att litteraturstudier är sekundärkällor och har genomgått en tolkning och analys av författaren. Litteraturstudier ger heller inte alltid en tillräcklig beskrivning om hur den egentliga studien gjorts, i det här fallet den digitala tjänsten i studien, något som märktes i de litteraturstudier som lästes inför sökningen. (Axelsson 2012 s. 211).

Materialet samlas från databaserna EBSCO, Sage och Science direct. För målgruppen används sökorden: family, parent. För att hitta relevanta tjänster används sökorden: online, digital, ICT, internet-based, web-based. I databasen Science direct används sökorden för tjänsten program, training, management, computer, service. Sökorden begränsas till abstrakt, titel eller nyckelord. För att få ett så aktuellt resultat som möjligt begränsas sökningen från år 2010 och framåt. Sökmotorerna AND och OR i olika kombinationer används. I vissa databaser används även begränsningarna ”fulltext” och ”peer reviewed” för att precisera antalet träffar. I databasen Science direct begränsas sökningen till att gälla ”social sciences”.

Många av sökresultaten kunde betraktas som irrelevanta genom att endast läsa rubriken, eftersom många inte svarade på de inklusionskriterier som fanns för arbetet. De artiklar vars abstrakt lästes men exkluderades gjorde det på grund av att de var riktade till en viss typ av målgrupp. Fyra av artiklarna, som lästes i sin helhet, exkluderades på grund av studiens design, typ av målgrupp och brist på beskrivning av digital tjänst.

Den manuella sökningen gjordes med hjälp av innehållsförteckningen i två av de exkluderade artiklarna (de som exkluderades på grund av designen litteraturstudie). Ur dessa två innehållsförteckningar inkluderades en artikel. Den andra artikeln som inkluderades genom manuell sökning, hittades i innehållsförteckningen i en inkluderad artikel (Love et.al 2016), eftersom modellen i den valda artikeln var baserad på en annan digital modell där studien uppfyllde det här arbetets inklusions- och exklusionskriterier. En tabell över sökprocessen som helhet finns i bilaga 1.

4.3 Bearbetning och analys

Bearbetningen av materialet i arbetet sker med drag av den systematiska litteraturstudien, bland annat genom att sökträffarna och de valda artiklarna presenteras i en tabell, se bilaga 1. Även artiklarna beskrivs i korthet, det vill säga vad de handlar om samt deras resultat, i en tabell, se bilaga 2. (Forsberg & Wengström 2013 s. 163-165).

Materialet granskas enligt metoden innehållsanalys. Med innehållsanalys menas att man kategoriserar resultatet i liknande teman och slutsatser (Forsberg & Wengström 2013 s. 151; Jacobsen 2007 s. 139). En innehållsanalys sker i flera steg. Innan man kan börja kategorisera läses materialet igenom noggrant (Forsberg & Wengström 2013 s. 167). Därefter kodas resultatet i mindre delar. Kategorier och övergripande teman definieras för att få en bild av vad artiklarna handlar om. Sist följer en tolkning och diskussion av resultatet. (Forsberg & Wengström 2013 s. 167). Syftet med att kategorisera är dels att förenkla påståenden ur materialet dels att jämföra resultat med varandra (Jacobsen 2007 s. 140).

Materialet i det här arbetet presenteras i en tabell, se bilaga 2. I tabellen kommer utöver författare och årtal även ingå ursprungsland, syftet, metod, urval och de viktigaste resultaten (Axelsson 2012 s. 214-216). Med hjälp av innehållet kommer gemensamma teman

preciseras. (Friberg 2012 s. 140-141). De digitala tjänsterna presenteras var för sig. Därefter kommer gemensamma faktorer i de olika artiklarnas resultat analyseras utgående från den teoretiska referensramen. Kategorierna definieras utgående från den teoretiska referensramen och de teman som på basen av resultatet definieras.

4.4 Etiska överväganden

De etiska överväganden som gäller den här litteraturstudien gäller främst själva litteratursökningen och dokumentationen. De etiska aspekterna gäller även arbetets reliabilitet och validitet. Gällande litteratursökningen och urvalskriterierna kommer de så noggrant som möjligt dokumenteras på ett korrekt sätt. Det skall vara möjligt att den som läser det här arbetet skall kunna hitta de artiklar som använts enligt de sökmetoder som beskrivits samt att liknande resultat skall kunna nås.

För att ett resultat skall vara pålitligt är det viktigt att så noggrant som möjligt presentera resultatet (Jacobsen 2007 s. 27). Det gäller då att inte ta citat ur sitt sammanhang, eftersom de då ofta får en annan innebörd än avsedd. När resultaten återges i detta arbete är målet att det görs på ett så korrekt och noggrant sätt som möjligt. Arbetet strävar efter att presentera resultaten så att innebörden är densamma, utan att det avsedda förändrat sin mening. I det här arbetet kommer heller inte presenteras resultat som förfalskats. Detta garanteras genom att sökningen dokumenteras och att alla artiklar som använts i undersökningen finns dokumenterade i källförteckningen. Det skall vara möjligt att hitta det material som använts i arbetet och göra liknande analyser. (Jacobsen 2007 s. 27).

Enligt Forskningsetiska delegationens riktlinjer för god, vetenskaplig praxis skall ett arbete vara noggrant och korrekt dokumenterat. Hänvisningar till andra forskares rapporter skall framgå tydligt och kraven på vetenskapliga metoder skall uppfyllas under hela processen. Därtill skall arbetet inte innehålla fusk, vårdslöshet och slarv. (TENK 2012). I arbetet beaktas dessa riktlinjer och litteraturstudien genomförs i enlighet med dem.

5 PRESENTATION AV MATERIALET

Ur sökningen inkluderas nio artiklar. En översikt över de artiklar som inkluderas finns beskrivet i tabell 2. I det här kapitlet beskrivs de olika tjänsterna som artiklarna baserar sig på. Eftersom arbetet handlar om digitala tjänster, presenteras några av tjänsterna även i digitalt format. Efter dessa tjänster finns en video eller en internetlänk till videopresentationerna. Orsaken till att alla digitala tjänster inte finns presenterade i videoformat är att alla digitala tjänster inte hade videopresentationer tillgängliga.

Tabell 2. Presentation över digitala tjänster för föräldrar

DIGITAL TJÄNST	SYFTE	MÅLGRUPP	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT
InfantNet	Främja interaktionen mellan mamma och bebis	Mammor med bebisar	10 sessioner med videoexempel, följdfrågor, övningar
Internet PMT	Stärka positivt föräldraskap, positiva strategier	Föräldrar	Webbsida med text, videor av interaktioner, illustrationer
SafeCare Takes Care	Främja föräldrars kompetens inom barns hälsa, säkerhet, växelverkan	Professionella och föräldrar	Ett tekniskt hjälpmedel som via en talkshow video tar upp olika teman
Webinar	Främja föräldrars kunskap, kompetens	Föräldrar	En föreläsning i videoformat om olika teman
Triple P Online	Hantera vardagen, förändra beteende, problemlösning	Föräldrar	Åtta moduler med instruktioner, videor, övningar, arbetsbok, podcast
Triple P Online Community	Hantera vardagen, förändra beteende, problemlösning	Sårbara, unga föräldrar	Ett socialt medium baserat på tjänsten Triple P Online

eFamily coach	Reflektera och arbeta mot familjers egna mål	Familjer	Frågor med reflektioner och övningar skickas till familjens mobiltelefoner
eCPP	Främja föräldrars kompetens och förebygga beteendeproblem hos barn	Föräldrar med yngre barn	Text- och videoinstruktioner, videoexempel, aktiviteter, frågor, övningar
Parenting Wisely	Öka föräldrars kunskap, kompetens, minska ungas uppförandeproblem	Föräldrar eller föräldrar och tonåring tillsammans	Videoexempel med olika strategier

InfantNet

InfantNet (Baggett et.al 2010) är en internet version av programmet Play and Learning Strategies program (PALS program). InfantNet riktar sig till föräldrar med bebisar som är i behov av socialt och emotionellt stöd. Syftet med programmet är att främja interaktionen mellan föräldrar och bebis. InfantNet har nio sessioner och innehåller videor med presentationer och exempel av begrepp, beteenden och färdigheter. Efter varje session ställs frågor till föräldrarna, där svaren utvärderas av både dem och professionella. InfantNet innehåller även sammanfattningar av varje session. Därtill presenteras aktiviteter, som föräldrarna skall öva på, i relation till de presenterade ämnena. Föräldrarna skall även spela in en video på fem minuter av en interaktion mellan dem själva och bebisen, för att senare kunna utvärdera interaktionen tillsammans med professionella. Varje vecka innehåller ett telefonsamtal mellan professionella och föräldrar för att utvärdera materialet, övningarna och ge mera stöd vid behov. Varje session tar ungefär en halvtimme att utföra. Utöver detta finns även ett diskussionsforum där föräldrarna sinsemellan kan få stöd och dela information. Professionella kan följa föräldrarnas aktivitet i programmet via en särskild sida som bara de kan se. (Baggett et.al 2010). En demonstrationsvideo över hur programmet går till finns länkat nedan.

<https://www.youtube.com/watch?v=LGSqFL8VEgI>

Internet PMT

Internet PMT (Enebrink et.al 2012) är ett föräldraträningsprogram på internet baserat på det svenska programmet Komet. Skillnaden är att Komet utförs i grupp, medan Internet PMT utförs individuellt på internet av föräldrarna under tio veckor. Syftet med metoden är att stärka positivt föräldraskap och positiva strategier. Internet PMT har sju sessioner och betonar positivt föräldraskap, kommunikation, positiva resurser och hantering av barns beteenden. Programmet genomförs via en säker webbplats och innehåller både text och videoexempel. Videoexemplen visar situationer där föräldrar agerar positivt gentemot barnet, men visar också mindre positiva reaktioner. Målet är att föräldrarna skall reflektera över situationerna och se vad som kunde göras annorlunda. Varje session tar ungefär en och en halv timme. Efter videon skall föräldrarna svara på flervalsfrågor om innehållet och får direkt de rätta svaren, med en förklaring om varför det var rätt eller fel. Professionella ger även feedback åt föräldrarna efter varje session. Varje vecka blir en ny session tillgänglig och börjar med en repetition av den föregående. Föräldrarna kan även ladda ned information och material som hjälpmedel i programmet, till exempel belönings-system. Därtill har föräldrarna tillgång till en dagbok på internet där de kan skriva vad de tränat på samt kommentera hur veckan gått. Ett diskussionsforum ingår i programmet och

där kan föräldrarna ställa frågor och diskutera med varandra och med professionella. (Enebrink et.al 2012).

SafeCare Takes Care

SafeCare Takes Care (Self-Brown et.al 2016) är en variation av föräldraträningsprogrammet SafeCare. Skillnaden är att professionella som utövar SafeCare Takes Care använder tekniska hjälpmedel då de träffar familjer. De professionella har fått utbildning i hur de skall använda tekniken och hur träffarna med föräldrarna skall gå till. SafeCare är ett program som pågår över 18 veckor och är indelat i tre moduler; barns hälsa, säkerhet i hemmet och föräldra-barn interaktion. Syftet är att främja föräldrarnas kompetens inom dessa områden. I varje modul ingår sex träffar. Under första träffen går man igenom de färdigheter och den kunskap familjen redan har om ämnet. I de följande träffarna övar man på de färdigheter familjen behöver. Den sista träffen i varje modul är en utvärderingsträff. I SafeCare Takes Care används pekplattor och det webbaserade programmet i träffarna med professionella och familj. Videor, ljudinspelningar och uppmuntrande frågor är del av programmet. Videorna liknar en talkshow där ett nytt ämne presenteras av talkshow värden tillsammans med videoexempel av situationer i familjer. Talkshow värden ställer sedan frågor till publiken eller intervjuar personer. Programmet är designat med lättläst text och anpassat till mobilenheter. Då professionella träffar familjerna i hemmet, börjar de med en inledning och kopplar sedan upp programmet SafeCare Takes Care för familjen att titta på. Under programmets gång kan de vid behov pausa videorna och diskutera ämnena tillsammans med familjen. Efter att de tittat på videorna, förklarar de professionella ämnet ytterligare vid behov och familjen kan ställa frågor som de professionella svarar på. Träffen avslutas med att de tillsammans tränar på de olika färdigheterna som behandlats i videorna. Sist utvärderar de professionella övningen och ger konstruktiv feedback. (Self-Brown et.al 2016).

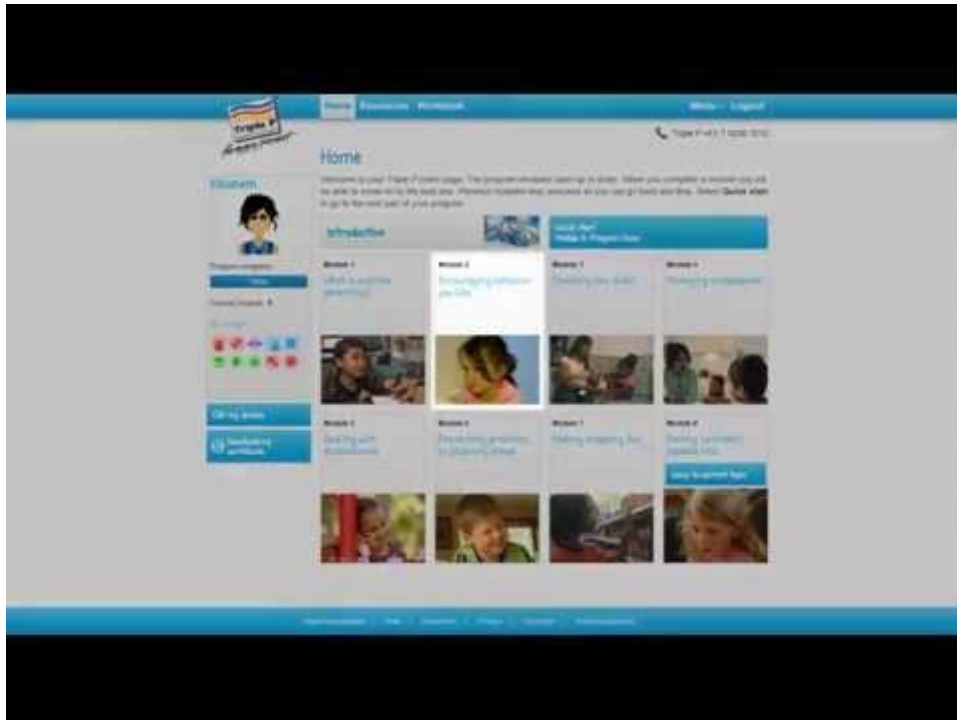
Webinar

Ett webinar (Russell & Lincoln 2017) liknar en föreläsning, men förmedlas via datorer. Den digitala tjänsten är i det här fallet en förebyggande och universell tjänst som genomförs i samarbete med arbetsplatser. Syftet är främja föräldrars kompetens och kunskap inom olika teman relaterade till föräldraskap. Föräldrar får delta i en videoföreläsning där

de får tillgång till en PowerPoint presentation och en live-chatt med föreläsaren. Föreläsaren är en socialarbetare som arbetar med familjer. För interaktion mellan föreläsare och förälder, används en så kallad ”räck upp handen”-funktion, där föräldrar virtuellt kan räcka upp handen ifall föreläsaren ställer en fråga. Varje webinar innehåller olika aspekter av föräldraskap och skall upplysa positivt, stödjande föräldraskap samt minska aggressivitet och fientlighet. Föreläsningen ger exempel och strategier för föräldrarna som deltar. (Russell & Lincoln 2017).

Triple P Online

Triple P Online (Sanders et.al 2012) är ett självhjälpssystem på internet för föräldrar. Programmet är indelat i åtta moduler för positivt föräldraskap. Modulerna är följande: vad är positivt föräldraskap, uppmuntra beteenden som föräldrarna gillar, lära sig nya färdigheter, hantera dåligt uppförande, handskas med beteenden, förebygga problem genom planering, göra shopping roligt samt uppfostra trygga och duktiga barn. Syftet är att föräldrarna skall bli bättre på att hantera sin vardag och barnets uppförande samt kunna lösa problem. Då föräldrar genomfört en modul får de tillgång till följande. Instruktionerna i programmet fås både via ljud och video. Designen är gjord för att lätt kunna navigera på sajten. Programmet skall hjälpa föräldrar att själva lära sig nya färdigheter bland annat genom att sätta mål och utvärdera sig själva. Programmet betonar också delaktighet och att föräldrar skall klara sig själva utan fysisk professionell kontakt. Föräldrarna kan se på videor med modeller av positiva föräldrafärdigheter och andra föräldrars erfarenheter. De kan själva via programmet definiera mål, utvärdera och få feedback. Programmet innehåller även uppgifter för att föräldrar praktiskt skall kunna öva på färdigheter. Föräldrarna har även tillgång till nedladdningsbara hemuppgifter och podcasts. Därtill kan föräldrarna få textmeddelanden som en påminnelse om att genomföra programmet. En arbetsbok som registrerar innehåll, personliga mål, respons i uppgifterna finns tillgänglig för föräldrarna att ladda ned. (Sanders et.al 2012). En introduktionsvideo över programmet finns länkat nedan.

<https://www.youtube.com/watch?v=1SITEIJtBgo&t=42s>

Triple P Online Community

Triple P Online Community (Love et.al 2016) är ett program för sårbara unga föräldrar baserat på Triple P Online (Sanders et.al 2012). Syftet och modulerna är de samma som i Triple P Online (se ovan Sanders et.al 2012). Det nya med Triple P Online Community är att det är uppbyggt som ett socialt medium. Programmet har en funktion där användarna kan föra diskussioner, dela och läsa varandras posters samt gilla dem. Därtill finns ett belöningsystem, där föräldrarna får en bricka då de övat en positiv strategi. Föräldrarna har även möjlighet att skapa en virtuell identitet, en så kallad avatar. Detta för att kunna vara anonyma. Programmet är även kopplat till en handledare som utöver att övervaka programmet, kan reagera på föräldrars posters, svara på frågor samt belöna och framhäva föräldrars framsteg. Programmets design är gjord för att passa såväl smarttelefoner och pekplattor som datorer. (Love et.al 2016).

eFamily coach

eFamily coach (Rönkä et.al 2015) är ett program för mobiltelefoner och finns till som ett stöd för familjemedlemmar mellan möten med professionella. Syftet är att familjerna i vardagssituationer skall kunna reflektera och arbeta mot de mål de satt upp. eFamily coach fungerar som ett komplement och inte som en självständig tjänst. Därför krävs

professionell kontakt då man använder tjänsten. Föräldrarna får frågor skickade till sig via textmeddelanden. Frågorna väljs ut av familjearbetarna, men finns tillgängliga i en så kallad "frågepool". Utgångspunkten för frågorna är olika situationer i en familj och olika familjemedlemmar. Frågorna är indelade i huvudteman och underteman. Huvudtemana är föräldra-barn förhållandet, parförhållandet, familjen som helhet samt familjen och den omgivande miljön. Det finns tre sorts frågor; utvärderande, reflekterande och handlingsinriktade. De utvärderande frågorna finns för att få information om en viss situation i familjen. De reflekterande frågorna är till för reflektion, medan de handlingsinriktade frågorna syftar till att motivera familjemedlemmarna att agera. Familjearbetarna kan ställa in tiden för när frågorna skall skickas. Föräldrarnas svar på frågorna registreras i en databas och för att få en inblick i familjernas vardag har familjearbetarna tillgång till svaren. På den efterföljande träffen mellan familjearbetare och familj diskuteras frågorna och svaren samt vad föräldrarna lärt sig mellan träffarna. (Rönkä et.al 2015).

eCPP

eCPP (Breitenstein & Gross 2013) är en prototyp av Chicago Parent Program (CPP) som är ett program för föräldrar med yngre barn. CPP utförs i grupper under tolv träffar. Syftet är att främja föräldrars kompetens och förebygga beteendeproblem. Träffarna är ledda av två gruppleddare och innehåller videoexempel, gruppdiskussioner och praktiska övningar. Prototypen eCPP baseras på två av gruppträffarna och utförs självständigt av föräldrarna via pekplattor. eCPP innehåller videor och text av föräldrafärdigheter och -strategier, videoexempel av föräldrar tillsammans med barn, reflektiva frågor efter varje video, aktiviteter, frågor baserade på innehållet samt övningar för veckan som följer. eCPP strävar efter att föräldrarna själva skall lära sig nya färdigheter utan stöd av professionella. (Breitenstein & Gross 2013). Introduktionsvideor till programmets teman finns tillgängliga på internet via länken <http://chicagoparentprogram.org/cpp-materials-and-services/dvd-previews>. (Där finns dock videor över alla teman som hör till Chicago Parent Program, inte bara för prototypen eCPP.)

Parenting Wisely

Parenting Wisely (Cotter et. al 2013) är ett program som syftar till att öka föräldrarnas kunskap och kompetens om föräldraskap samt minska på tonåringars uppförandeproblem. Självhjälp betonas i programmet och det genomförs via internet. Programmet innehåller

nio moduler med videoexempel av en interaktion förälder och tonåring emellan. Videon demonstrerar en vanlig konflikt som kan uppstå i familjer. Efter varje video skall föräldrarna välja en strategi utgående från några alternativ. Efter det visas en video av den valda strategin. Strategin utvärderas genom frågor och svar. Strategierna representerar både in- och effektiva alternativ. De fyra huvudtemana i programmet är att hjälpa med hushållssysslor, att lösa konflikter, att följa uppmaningar och prata respektfullt samt att göra bra ifrån sig akademiskt och socialt. Dessa fyra teman är uppdelade på de nio modulerna. Föräldrarna får även en handbok med innehåll och material inför varje modul. Programmet kan även genomföras av förälder och tonåring tillsammans. (Cotter et.al 2013). En demoversion av programmet där man kan testa hur programmet genomförs, finns tillgänglig via länken <https://teen.parentingwisely.com/demo/1>.

6 RESULTATANALYS

6.1 Digitala tjänster i familjearbete

I de digitala tjänsterna som finns beskrivna i arbetet kan tre teman i förhållande till familjearbete urskiljas. Dessa teman är föräldraskap, stöd i vardagen och växelverkan. I familjearbete arbetar man bland annat inom dessa tre områden. I det här avsnittet kommer de digitala tjänsterna analyseras enligt dessa tre teman, med utgångspunkt i familjearbete. Resultatet presenteras först i en tabell, tabell 3, men beskrivs också mer detaljerat i löpande text.

Tabell 3. Digitala tjänster i familjearbete.

DIGITAL TJÄNST	FÖRÄLDRASKAP	STÖD I VARDAGEN	VÄXELVERKAN
InfantNet		Övningar i egen vardagssituation	Anknytning, interaktion
Internet PMT	Strategier, uppfost- ran		
SafeCare Takes Care	Barns hälsa, säkerhet	Övningar i egen vardagssituation	Främja växelverkan
Webinar	Strategier	Familje-arbete balans	

Triple P Online	Uppfostran		
Triple P Online Community	Uppfostran, problemlösning		
eFamily coach		Reflektion över konkret vardagssituation	Familjens relationer
eCPP	Strategier, uppfostran	Reflektion över tid, stress i vardagen	
Parenting Wisely	Strategier, uppfostran, problemlösning		Familjeroller, problemlösning

I familjearbetet försöker man stärka och stöda parförhållandet och föräldraskapet. (Järvinen et.al 2012 s. 124-129; Myllärniemi 2007). Det kan handla om konflikter, tid med barnet, resurser, ansvar eller olika sociala problem (Järvinen et.al 2012 s. 112; Halme & Perälä 2014 s. 219-220). Familjer kan även behöva stöd i rollen som förälder, till exempel med barnuppfostran och omsorgsfrågor (Järvinen et.al 2012 s. 129-132). Det kan handla om samspel, känslor och beteenden (Järvinen et. al 2012 s. 129-132). Föräldrarna kan behöva stöd i att tillgodose både barnets fysiska och psykiska behov, sociala behov, såsom relationer eller barnets känslor eller i att hantera beteenden (Järvinen et.al 2012 s. 129-132; Halme & Perälä 2014 s. 218).

Gemensamt för de allra flesta digitala tjänsterna är att de på sätt eller annat syftar till att stärka föräldraskapet. De handlar om att lära ut strategier och färdigheter som föräldrarna kan använda sig av för ett positivt föräldraskap (Enebrink et.al 2012; Self-Brown et.al 2016; Russell & Lincoln 2017; Sanders et.al 2012; Breitenstein & Gross 2013; Cotter et.al 2013; Love et.al 2016). Många av tjänsterna visar exempel på olika strategier, med både positiva och negativa utfall, vilket gör att föräldrarna får se konkreta effekter av olika sorters strategier (Enebrink et.al 2012; Self-Brown et.al 2016; Breitenstein & Gross 2013; Cotter et.al 2013). Föräldrarna lär sig även problemlösningsförmågor i några tjänster (Cotter et.al 2013; Love et.al 2016). Flera av dem medför mindre aggressivitet och konflikter i föräldraskapet (Enebrink et.al 2012; Russell & Lincoln 2017; Sanders et.al 2012; Cotter et.al 2013; Breitenstein & Gross 2013). Föräldrarna lär sig även använda mer positiva strategier, till exempel uppmuntran och beröm via tjänsterna (Enebrink et.al 2012; Russell & Lincoln 2017).

Många av de digitala tjänsterna handlar även om uppfostringsfrågor och att hantera barns beteenden. Internet PMT, SafeCare Takes Care, Triple P Online, eCPP, Parenting Wisely och Triple P Online Community är sådana tjänster. De behandlar olika uppfostringsfrågor föräldrar kan uppleva svårigheter med. SafeCare Takes Care handlar om barns hälsa och säkerhet (Self-Brown et.al 2016). De övriga berör svårigheterna föräldrar kan uppleva kring barns beteende och uppförande (Enebrink et.al 2012; Sanders et.al 2012; Breitenstein & Gross 2013; Cotter et.al 2013; Love et.al 2016). Det kan till exempel handla om att hantera barnets uppföranden i olika situationer.

Inom familjearbete arbetar man med att stöda familjernas vardagssituation (Järvinen et.al 2012 s. 112-118; Myllärniemi 2007). Det kan handla om vardagsrutiner eller stora förändringar i familjen (Halme & Perälä 2012 s. 223). Några av de digitala tjänsterna stöder familjernas vardag. eFamily coach är en tjänst som tydligt ämnar stöda familjernas vardag (Rönkä et.al 2015). Familjemedlemmarna ombeds reflektera över olika vardagssituationer som familjearbetarna får ta del av. Dessutom fungerar frågorna i eFamily coach som påminnelser i vardagen. Frågorna som skickas till familjen riktar sig till ett visst ämne i vardagen och bidrar till att familjemedlemmarna kan reflektera eller öva på en konkret situation i vardagen. (Rönkä et.al 2015). Även eCPP bidrar till reflektion över vardagliga situationer i familjen (Breitenstein & Gross 2013). I eCPP får föräldrarna bland annat reflektera över den tid de lägger på barnen samt hantera stressituationer i vardagen. Att delta i ett webinar stöder också vardagen, eftersom tjänsten främjar balansen mellan familje- och arbetslivet (Russell & Lincoln 2017). I några av tjänsterna får familjerna konkreta hemuppgifter som de skall öva på i deras egna specifika vardagssituationer enligt de färdigheter de lärt sig i tjänsterna (Baggett et.al 2010; Self-Brown et.al 2016; Breitenstein & Gross 2013).

Familjearbete kan stöda familjens växelverkan, bland annat genom att söka, identifiera och stärka familjens resurser för växelverkan (Järvinen et.al 2012 s. 138-142; Myllärniemi 2007). Det handlar både om att känna igen och uttrycka sina egna känslor samt att kunna samspela med andra på adekvat sätt (Järvinen et.al 2012 s. 138-142). Växelverkan mellan förälder och barn är något som främjas i SafeCare Takes Care (Self-Brown et.al 2016). Hela familjens välmående och familjemedlemmarnas ömsesidiga relationer är nå-

got som stöds genom eFamily coach (Rönkä et.al 2015). Också Parenting Wisely påverkar växelverkan i familjen på ett positivt sätt (Cotter et.al 2013). Genom tjänsten främjas bland annat rollerna i familjen samt familjens förmåga att lösa problem. En viktig del i växelverkan är den tidiga anknytningen mellan föräldrar och barn. Anknytningen handlar om att föräldern ger omsorg, beröring, näring och trygghet till barnet och barnet reagerar på dessa. (Järvinen et.al 2012 s. 144-148). InfantNet är en tjänst som tydligt syftar till att främja växelverkan mellan föräldrar och bebis (Baggett et.al 2010). Föräldrarna lär sig genom tjänsten att läsa bebisens signaler och att reagera på dessa på ett adekvat sätt.

6.2 Digitala tjänster som stöder empowerment

De digitala tjänsterna handlar i många avseenden om olika faktorer i empowerment arbete. Resurser, reflektion och självhjälp är faktorer som går att anknyta till empowermentarbetet och teman som finns i de analyserade artiklarna. Nedan presenteras resultatet i förhållande till empowerment i en tabell, tabell 4, och därefter preciseras kategorierna i löpande text.

Tabell 4. Digitala tjänster och empowerment.

DIGITAL TJÄNST	RESURSER	REFLEKTION	SJÄLVHJÄLP
InfantNet	Resurser för växelverkan		Videoexempel, frågor, övningar
Internet PMT	Föräldrars kompetens	Reflektera över exempel, egna mål, motivation	Text, videoexempel, frågor, svar
SafeCare Takes Care			
Webinar	Föräldrars kompetens, självförtroende		Videoföreläsning

Triple P Online	Föräldrars kompetens, självförtroende	Reflektera över egen situation, egna mål	Video, erfarenheter, övningar, arbetsblad, podcast
Triple P Online Community	Föräldrars kompetens	Reflektera över egen situation, egna mål, motivation	Video, erfarenheter, övningar, arbetsblad, podcast
eFamily coach		Reflekterande frågor, egna mål	Övningar
eCPP		Reflekterande frågor och svar, övningar	Video, frågor, övningar
Parenting Wisely	Föräldrars kompetens, självförtroende		Videosexempel, frågor, svar

Att arbeta med empowerment innebär att arbeta mot förändring och att övervinna hinder som kan finnas i en persons liv (Adams 2008 s. 100). Att arbeta med empowerment innebär bland annat att stöda individers resurser och bygga upp färdigheter (Adams 2008 s. 101; Askheim 2007 s. 26-28). Flera av de digitala tjänsterna strävar efter att bygga upp föräldrarnas resurser och kompetens. I InfantNet byggs föräldrarnas resurser för växelverkan med bebisen upp (Baggett et.al 2010). Internet PMT, webinar, Triple P Online, Parenting Wisely och Triple P Online Community bygger också upp föräldrarnas kompetens, men handlar i större utsträckning om att bygga upp färdigheter för ett positivt föräldraskap, både som förälder och som fostrare (Enebrink et.al 2012; Russell & Lincoln 2017; Sanders et.al 2012; Cotter et.al 2013; Love et.al 2016).

Några av de digitala tjänsterna bidrar också till att föräldrarnas självförtroende byggs upp. En effekt av att delta i ett webinar är att föräldrarnas får ett ökat självförtroende och upplever att de har kontroll över barnets beteenden (Russell & Lincoln 2017). I både Triple P Online och Parenting Wisely upplever föräldrarna efter genomförandet att de har ett större självförtroende i barnuppfostran (Sanders et.al 2012; Cotter et.al 2013).

Att arbeta med empowerment handlar också om att medvetandegöra och reflektera. Man vill att individen skall bli medveten om sin situation för att kunna uppnå förändring (Adams 2008 s. 101; Askheim 2007 s. 19-21). Därför det viktigt att familjen får sätta sina egna mål i processen att uppnå empowerment, eftersom det är familjen själv som skall uppnå empowerment, inte den professionella. (Adams 2008 s. 104-106). Därför betonas självbestämmande och brukarperspektiv i empowerment arbetet (Askheim 2007 s. 22-26). Flera av de digitala tjänsterna bidrar till att familjerna själva får reflektera över situationer och på så sätt medvetandegöra de situationer som borde förändras. I flera av tjänsterna är det meningen att familjerna själva skall upptäcka sådana situationer de behöver förändra. I eFamily coach bidrar frågorna som skickas till familjerna till att de själva kan reflektera över konkreta vardagssituationer och upptäcka vad som bör förändras (Rönkä et.al 2015). I sessionerna i Internet PMT ombeds föräldrarna reflektera över exemplen de ser och upptäcka vad som kunde göras annorlunda (Enebrink et.al 2012). Båda Triple P Online tjänsterna bidrar till att föräldrarna utgående från den information de får via programmet, kan reflektera över sin egen situation och hur de kan tillämpa materialet (Sanders et.al 2012; Love et.al 2016). Genom eCPP får föräldrarna svara på frågor efter varje modul och kan på så sätt reflektera över innehållet och hur de kan använda kunskapen i sin egen vardag (Breitenstein & Gross 2013).

I några av de digitala tjänsterna arbetar familjerna med att arbeta mot mål som de själva definierat då de reflekterar över sin situation. I eFamily coach arbetar familjearbetaren och familjen tillsammans med familjernas målsättningar under träffarna. Frågorna som skickas till familjerna genom eFamily coach bidrar till att familjen kan arbeta mot målen de definierat. (Rönkä et.al 2015). I båda Triple P Online tjänsterna finns möjlighet för föräldrarna att definiera sina egna mål och hurdana förändringar de vill uppnå genom tjänsten (Sanders et.al 2012; Love et.al 2016). Två av tjänsterna har inbyggda belönings-system för att öka familjens motivation att uppnå sina mål (Enebrink et.al 2012; Love et.al 2016).

De flesta av de analyserade digitala tjänsterna är självhjälpstjänster för föräldrar och familjer med syftet att de individuellt skall kunna hjälpa sig själva. Definitionen av självhjälp är tjänster som människan använder för att hjälpa sig själv (Adams 2008 s. 9). En stor del i empowerment processen handlar om att arbeta med brukarens resurser och att bygga upp samt stärka olika färdigheter (Adams 2008 s. 101). Adams beskriver själv-

empowerment som en process i tre steg; planering, genomförande och reflektion (Adams 2008 s. 86-92). I de digitala tjänsterna syns dessa tre steg. Föräldrarna identifierar först sin situation och definierar egna mål. Sedan genomför de tjänsten enligt de instruktioner som finns. Därefter finns stöd för reflektion inbakat i tjänsterna, bland annat genom stödfrågor och övningar. I självhjälp betonas ofta stöd i vardagen, brukarperspektiv och aktivitet samt fokus på kunskap och färdigheter (Adams 2008 s. 12-13). De digitala tjänsterna handlar i hög grad om att förmedla kunskap och färdigheter till familjerna så de lär sig på egen hand, blir medvetna om sin egen situation och kan bygga upp de resurser som behövs för förändring. Olika sätt att förmedla kunskap varierar mellan tjänsterna. I de allra flesta digitala tjänsterna förekommer videofilmer och videoexempel (Baggett et.al 2010; Enebrink et.al 2012; Sanders et.al 2012; Breitenstein & Gross 2013; Cotter et.al 2013; Love et.al 2016). Några av metoderna har även frågor som föräldrarna skall svara på efter varje videoexempel för att främja inläringen av materialet (Baggett et.al 2010; Enebrink et.al 2012; Breitenstein & Gross 2013; Cotter et.al 2013). Några av tjänsterna beskriver även materialet med andra hjälpmedel. I Internet PMT används förutom video även instruktioner i form av text (Enebrink et.al 2012). Webinar genomförs genom en videoföreläsning (Russell & Lincoln 2017). Båda Triple P Online tjänsterna använder arbetsblad och podcasts för att förmedla materialet (Sanders et.al 2012; Love et.al 2016). Flera av tjänsterna innehåller även övningar som föräldrarna skall tillämpa i sin egen situation. Genom övningarna kan föräldrarna även öva på konkreta färdigheter och resurser som behövs i familjen. (Baggett et.al 2010; Sanders et.al 2012; Rönkä et.al 2015; Breitenstein & Gross 2013; Love et.al 2016).

6.3 Digitala tjänster som stöder delaktighet

Delaktighet syns på många sätt i de digitala tjänsterna. Delaktighet synliggörs i den professionella relationen, familjemedlemmar emellan och i sociala gemenskaper. I tabellen nedan presenteras tjänsterna i förhållande till delaktighet, tabell 5. Därefter beskrivs resultatet ytterligare i löpande text.

Tabell 5. Digitala tjänster och delaktighet

DIGITAL TJÄNST	PROFESSIONELL RELATION	FAMILJEMED- LEMMAR	GEMEN- SKAP
InfantNet	Telefonsamtal		Diskussions- forum
Internet PMT	Respons	Båda föräldrarna tillsammans	Diskussions- forum
SafeCare Takes Care	Förälder och profession- ell tillsammans		
Webinar	Live chatt		
Triple P Online			
Triple P Online Community	Respons		Diskussions- forum
eFamily coach	Möten, frågor	Synvinklar, komma till tals	
eCPP			
Parenting Wisely	Förälder och profession- ell tillsammans	Delta tillsammans	Grupp

Enligt Adams är det viktigt med ett partnerskap mellan brukare, i det här fallet familjen, och professionell (Adams 2008 s. 104-106). Att vara delaktig innebär att ha en aktiv roll i att göra val och fatta beslut (Madsen 2006 s. 138). Att som brukare vara delaktig i en professionell relation innebär att den professionella tar i beaktande brukarens åsikter (Adams 2008 s. 34-35). Den professionellas uppgift är att hjälpa individen att bli medveten om sin situation och hur hen kan uppnå förändring (Askheim 2007 s. 29-31). I några av tjänsterna har familjerna möjlighet att ha kontakt med professionella, fastän de genomför tjänsten självständigt. I InfantNet ingår telefonsamtal med professionella (Baggett et.al 2010), medan kontakten i andra tjänster sker digitalt på olika sätt. I Internet PMT ger professionella respons till föräldrarna genom programmets diskussionsforum (Enebrink et.al 2012). Via webinar kan föräldrarna delta i en live-chatt med den professionella (Russell & Lincoln 2017). I Triple P Online Community ger professionella svar, respons och belöningar till föräldrarna (Love et.al 2016). Några av tjänsterna erbjuder dessutom fysisk kontakt till professionella, eftersom den digitala tjänsten i sådana fall är ett hjälpmedel

och inte fungerar ensamt (Rönkä et.al 2015; Cotter et.al 2013; Self-Brown et.al 2016). I flera av tjänsterna kan familjerna dessutom få respons av professionella om olika situationer som uppstår i deras egen vardag. (Baggett et.al 2010; Enebrink et.al 2012; Safe-Brown et.al 2016; Rönkä et.al 2015; Cotter et.al 2013; Love et.al 2016)

En viktig del i empowerment är självbestämmande och delaktighet (Askheim 2007 s. 22-26). Adams konstaterar att det är svårt att arbeta för att varje enskild familjemedlem skall uppnå empowerment, eftersom familjen är en helhet av flera individer, som kan ha olika önskningsar (Adams 2008 s. 104-106). I tjänsten eFamily coach försöker man arbeta med att varje familjemedlems synvinkel skall komma till tals, eftersom alla familjemedlemmar får frågorna skickade till sina egna mobiltelefoner. Dessutom diskuteras olika synvinklar och barnens röst blir bättre hörda (Rönkä et.al 2015). Internet PMT främjar pappors delaktighet, eftersom fler föräldrar deltar tillsammans, både mamman och pappan, i tjänsten då den är digital (jämfört med den ursprungliga tjänsten Komet) (Enebrink et.al 2012). Den sista tjänsten, Parenting Wisely, främjar delaktigheten mellan förälder och tonåring, genom alternativet där båda två deltar tillsammans i tjänsten, vilket även för med sig bättre effekter på vissa områden (Cotter et.al 2013).

Centralt i delaktighet är även att ingå i olika gemenskaper (Cederlund & Berglund 2014 s. 75-76). Med det menas att brukare tillsammans delar erfarenheter och synvinklar med varandra och på så sätt hjälper varandra, antingen sinsemellan eller med hjälp av professionella. (Adams 2008 s. 15). Flera av tjänsterna bidrar till känsla av gemenskap och delaktighet fastän de är självhjälpstjänster. Adams konstaterar att det är viktigt att i empowerment arbetet arbeta för att stärka individens sociala nätverk och deras känsla av gemenskap (Adams 2008 s. 101). I tre av tjänsterna finns ett diskussionsforum inbyggt i det digitala systemet (Baggett et.al 2010; Enebrink et.al 2012; Love et.al 2016). I diskussionsforumen kan föräldrarna få stöd av andra i liknande situationer (Baggett et.al 2010; Enebrink et.al 2012; Love et.al 2016). I ett diskussionsforum kan föräldrarna dessutom kommentera innehåll eller ställa frågor till professionella (Enebrink et.al 2012). En av tjänsterna fungerar som ett socialt medium, där föräldrarna kan interagera med varandra genom att dela innehåll och gilla andras poster (Love et.al 2016). Eftersom tjänsten utförs i ett litet samhälle, bidrar den även till känsla av gemenskap i verkligheten (Love et.al

2016). En av de digitala tjänsterna, det vill säga Parenting Wisely, fungerar också som gruppmetod och bidrar då till gemenskap gruppdeltagarna emellan (Cotter et.al 2013).

7 DISKUSSION

I diskussionen ingår både en metod- och en resultatdiskussion. I metoddiskussionen ingår bland annat urval, innehåll, kvalitet, generaliserbarhet och begränsningar (Forsberg & Wengström 2013 s. 171). Svagheter och problem med arbetet diskuteras samt vad dessa kan ha medfört med tanke på resultatet (Axelsson 2012 s. 216-217). I resultatdiskussionen kommer resultatet att sammanfattas och ställas i relation till syftet och frågeställningarna. Därtill kommer det att diskuteras utgående från den tidigare forskning som genomförts samt den teori som finns beskriven i arbetet. (Forsberg & Wengström 2013 s. 171; Axelsson 2012 s. 216-217).

7.1 Metoddiskussion

Metoden för arbetet var en allmän litteraturstudie. Det var ett lämpligt val av metod, eftersom arbetet tar reda på vad som tidigare forskats kring digitala tjänster för familjer. Uppdragsgivaren Vanda stad betonar i sin strategi innovativitet och digitalisering. Det här arbetet utökar kunskapen om hurdana tjänster som är möjliga att utföra för familjer. Ett annat metodalternativ hade varit att intervjua familjer eller professionella om de behov av digitala tjänster de upplever att finns och vad de anser om digitala tjänster. På grund av det begränsade utbudet av digitala tjänster för familjer i Finland i inledningen av det här arbetet, var allmän litteraturstudie den mest passande metoden.

Materialet samlades in via databaser och samma kriterier och sökord användes i dem alla. En testsökning gjordes i början för att pröva vilka sökord som fungerade ihop och träffade syftet. Många av de sökresultat som hittades var irrelevanta för arbetet och därför valdes endast få artiklar genom varje sökning, även om träffarna ibland var ganska många. Abstrakten lästes noggrant igenom och på basen av dessa uteslöts flera artiklar. Efter att ha läst artiklarna i helhet uteslöts ytterligare några. Detta för att de på ett eller annat sätt inte motsvarade mina kriterier. Då materialet samlats in gjordes en innehållsanalys. Artiklarna

lästes noggrant igenom och granskades sedan närmare. För att bättre få en överblick användes olika färger i kategoriseringen av artiklarnas resultat.

Avgränsningen för arbetet medförde även en viss begränsning. Målgruppen begränsades till föräldrar och digitala tjänster för just dem. Digitala metoder som spel, applikationer och dylikt uteslöts, eftersom det i sökprocessen märktes att digitala föräldrastödsprogram var det som det fanns mest material om. Ifall målgruppen varit en annan och de digitala tjänsterna mer varierande hade resultatet eventuellt varit annorlunda och omfattat ett större utbud av digitala tjänster.

För att resultatet skulle vara så generaliserbart som möjligt för alla familjer, valdes artiklar som behandlade en viss specifik problematik eller funktionsnedsättning bort. De inkluderade artiklarna går att generalisera för familjer med olika sorters behov som är relevanta för familjearbete. De flesta av tjänsterna är ursprungligen från USA, vilket kan göra att de inte är lika generaliserbara i det finländska familjearbetet, eftersom det kan förekomma skillnader i ländernas servicesystem. De digitala tjänsterna går ändå att koppla till de aspekter som är centrala i familjearbete utgående från den teoretiska referensramen. Även om de digitala tjänsterna kommer från andra länder, går de således att tillämpa och anpassas till det finländska familjearbetet.

Begränsningarna i det här arbetet handlar även om själva sökprocessen. I sökningen söktes endast efter artiklar i tillgängliga databaser. Dessutom söktes endast efter material som i sin helhet fanns tillgängliga gratis. Därför begränsades materialet till sådant som var tillgängligt då arbete gjordes. Sökningar i andra databaser och med andra sökkriterier hade eventuellt gjort resultatet utförligare. En annan begränsning finns gällande kvaliteten. På grund av att de relevanta sökträffarna var relativt få, kvalitetsgranskades inte artiklarna. Detta gör att kvaliteten på resultatet dras ner något. Däremot har kvaliteten på andra sätt ökat i arbetet, bland annat genom att sökprocessen finns noggrant dokumenterad i en tabell, bilaga 1. I vissa databaser användes även begränsningen ”peer reviewed”, vilket höjer kvaliteten på artiklarna. Utöver det har en noggrann analys av artiklarna gjorts, med syftet att de som läser de ursprungliga artiklarna kan dra liknande slutsatser om resultatet.

7.2 Resultatdiskussion

Syftet med det här arbetet har varit att beskriva olika digitala tjänster inom familjearbete samt belysa hur delaktighet och empowerment kommer till uttryck i dem. I resultatet har nio olika digitala tjänster beskrivits samt hur de fungerar. De digitala tjänsterna har beskrivits i förhållande till hur de är anknutna till familjearbete samt hur de stöder empowerment och delaktighet. Resultatet ger svar på forskningsfrågorna. Frågeställningarna är: Inom vilka områden i familjearbete kan digitala tjänster användas? Hur kan empowerment och delaktighet stödas via digitala tjänster? I det följande beskrivs svaren på dessa frågor utförligare.

I familjearbete försöker man stärka föräldraskapet och arbeta med barnuppfostran (Järvinen et.al 2012 129-132; Halme & Perälä 2014 s. 219-220). Flera av de digitala tjänsterna arbetar med att främja just dessa områden. De digitala tjänsterna stöder föräldrarnas kompetens och resurser på dessa områden. Att arbeta med empowerment innebär att arbeta mot förändring och att brukaren blir medveten om sin situation (Adams 2008 s. 100; Askheim 2007 s. 29-31). Det handlar om att bygga upp resurser, färdigheter och självförtroende (Adams 2008 s. 101). De digitala tjänsterna stöder empowerment genom att fokusera på resurser och att bygga upp färdigheter hos föräldrarna. Dessutom bidrar några av tjänsterna till ökat självförtroende. I familjearbete ligger fokus även på att stöda familjernas vardag (Järvinen et.al 2012 s. 112-118). Detta genom att familjen får öva på situationer i den egna vardagen och på så sätt tillämpa det de lärt sig i de digitala tjänsterna. På grund av att de digitala tjänsterna sker digitalt kan de inte hjälpa med konkret hjälp i vardagen, vilket också är en del av familjearbetet (Myllärniemi 2007). I familjearbete försöker man arbeta familjecentrat och förändra sådant som familjen själv ser ett behov av (Järvinen et.al 2012 s. 12-16). Ett fokus i flera av de digitala tjänsterna är att föräldrarna skall reflektera över sin egen situation och definiera egna målsättningar. En del i empowerment arbete är att brukare själva skall sätta upp egna mål och bli medveten om sin situation. (Adams 2008 s. 104-106; Askheim 2007 s. 19-21). Således stöder de digitala tjänsterna även empowerment.

I familjearbete arbetar man också med relationer mellan familjemedlemmar (Heino 2008). Många av de digitala tjänsterna riktar sig främst till föräldrarna, men stärker ändå växelverkan i familjen. En tjänst som tydligt fokuserar på just växelverkan är InfantNet

(Baggett et.al 2010). En av tjänsterna arbetar tydligt med alla medlemmar i familjen; eFamily coach. I eFamily coach arbetar man med att varje enskild familjemedlems synvinkel skall uppmärksammas och alla i familjen får egna frågor och uppgifter att arbeta med (Rönkä et.al 2015). En viktig del i familjearbetet är att synliggöra och stärka familjers sociala nätverk samt påvisa betydelsen av ett socialt nätverk. (Järvinen et.al 2012 s. 149-150). De digitala tjänsterna som finns beskrivna i det här arbetet fokuserar inte märkbart på att stärka familjens sociala nätverk. Att ingå i olika sociala gemenskaper, både små och stora, är ett sätt att vara delaktig (Cederlund & Berglund 2014 s. 75-76). Att några av de digitala tjänsterna kan stöda gemenskaper på internet fungerar som ett tillägg till den digitala tjänsten, inte som huvudfokus. Endast i en digital tjänst får det sociala nätverket en större betydelse; i Triple P Online Community, är en stor del av tjänsten att uppmuntra varandra, dela erfarenheter och tillsammans gå vidare mot målet (Love et.al 2016).

Även empowerment och delaktighet är centrala då man talar om relationer och gemenskap. Med gemenskap menas att brukare tillsammans delar erfarenheter och synvinklar med varandra och på så sätt hjälper varandra, antingen sinsemellan eller med hjälp av professionella. (Adams 2008 s.15). Delaktighet handlar om möjligheten att vara aktiv, göra val och fatta egna beslut (Adams 2008 s. 31; Madsen 2006 s. 138). Att vara delaktig innebär att ha så mycket inflytande över sitt eget liv som möjligt och att leva ett meningsfullt liv. (Madsen 2006 s. 203-204). De digitala tjänsterna bidrar till olika mindre gemenskaper i den digitala verkligheten, genom diskussionsforum där föräldrar kan dela erfarenheter och känslor med varandra. Delaktighet synliggörs även i några av tjänsterna i och med att familjemedlemmars olika synvinklar kommer till tals och att alla familjemedlemmar får vara delaktiga i att uppnå förändring.

Delaktighet handlar om att som brukare vara delaktig i relationen med professionella (Adams 2008 s. 34-35). Gemensamma mål, ömsesidig respekt och en vilja att kompromissa måste finnas hos både familj och professionell. (Adams 2008 s. 104-106). En viktig del i familjearbetet är relationen mellan professionella och familjen, eftersom familjearbetet bygger på en förtroendefull relation. (Heino 2008). Eftersom de digitala tjänsterna främst är självhjälp, ligger inte så mycket fokus på just den professionella relationen. Två av tjänsterna kan dock främja relationen; de som sker i fysiska möten med professionella. eFamily coach ger ett diskussionsunderlag för mötet mellan familjearbetare och professionell. I och med att familjearbetarna har tillgång till familjemedlemmarnas svar får de

en bättre inblick i familjernas vardag. (Rönkä et.al 2015). I SafeCare Takes Care träffar professionella och familj varandra fysiskt i familjens hem och på så sätt kan man arbeta med den professionella relationen i övningar och i diskussion med familjen (Self-Brown et.al 2016).

Det perspektiv som inte syns märkbart i de digitala tjänsterna, men som man arbetar med inom familjearbete är barnperspektivet. I familjearbete arbetar man med att se barnet som en egen individ och att arbeta enskilt med barnet utöver familjen (Myllärniemi 2007). I de digitala tjänsterna som beskrivs i det här arbetet arbetar man mer med familjen som helhet och särskilt med föräldrarna. Den tjänst som mest fäster vikt vid barnets perspektiv är eFamily coach, eftersom man via tjänsten försöker åskådliggöra barnets synvinkel (Rönkä et.al 2015). I eFamily coach är det ändå familjeperspektivet som är centralt och man arbetar inte enskilt med just barnet.

I förhållande till bakgrunden och den tidigare forskningen ger det här arbetet en utökad kunskap över hur man kan använda digitala tjänster i det sociala arbetet och framför allt inom familjearbetet. Digitaliseringen, speciellt självhjälp och digitala tjänster, är en stor del av de nya social- och hälsovårdstjänsterna (Social- och hälsovårdsministeriet 2014). Arbetet kan bidra med en sammanställning över hurdana digitala tjänster som finns för familjer samt bidra med en ökad kunskap om dem. Det här arbetet går även att relateras till det pågående LAPE-projektet, där nya tjänster för barn- och familjer och framförallt tjänster på internet betonas (Social- och hälsovårdsministeriet 2016b).

Den tidigare forskningen om socialt arbete och digitala tjänster betonar bland annat tillgänglighet, anonymitet, självhjälp, delaktighet, brukarperspektiv och empowerment (Granholtm 2016; Heikkonen & Ylönen 2010), något som det här arbetet stöder. Granholtm (2016) betonar även fördelarna med ett diskussionsforum med både brukare och professionella. I flera av de digitala tjänsterna finns sådana diskussionsforum tillgängliga för familjerna, vilket stärker betydelsen av diskussionsforum. Digitala tjänster kan även bidra till flera olika sätt för professionella att hålla kontakt med brukare (Heikkonen & Ylönen 2010). I det här arbetet finns flera tjänster beskrivna där kontakten mellan brukare och professionell sker på olika sätt, till exempel genom telefonsamtal eller diskussionsforum.

De familjetjänster som finns beskrivna i den tidigare forskningen visar positiva resultat för både föräldrar och barn, betonar gruppens betydelse samt belyser familjernas olikheter (Alvarez 2016; Seabra-Santos 2015). De digitala tjänster som finns beskrivna i det här arbetet liknar sådana tjänster. Skillnaden är att tjänsterna i det här arbetet är digitala och i stor del sker som form av självhjälp med begränsad kontakt till professionella. De digitala tjänsterna påvisar samtidigt liknande resultat som i de andra tjänsterna, till exempel i att de bygger upp föräldrars kompetens och bidrar till förändring. Det är ett tydligt svar på att digitala tjänster kan fungera inom familjearbete. I den tidigare forskningen konstateras även att framtida tjänster för familjer kan använda tekniska hjälpmedel eller ske helt och hållet via internet (McGoron & Onderma 2015). De digitala tjänsterna som analyseras i detta arbete använder just tekniska hjälpmedel och självhjälp via internet. Det kan minska både praktiska hinder och stigma, vilket även McGoron & Ondersma (2015) konstaterar.

Det hade varit önskvärt att i presentationen av materialet haft videopresentationer eller andra visuella hjälpmedel för varje digital tjänst. Presentationer i videofORMAT fanns dock endast över några av tjänsterna. En video hade hjälpt att förstå hur tjänsterna utförs, men eftersom de inte fanns tillgängliga för alla, presenteras bara några tjänster i sådant format.

8 KONKLUSION

I det här kapitlet sammanfattas avslutningsvis resultatet i det här arbetet. Arbetets syfte är att beskriva hur digitala tjänster kan användas i familjearbete samt hur de stöder empowerment och delaktighet. Därtill ges förslag på framtida forskning om ämnet.

De digitala tjänsterna kan användas inom flera områden i familjearbete i och med att de stöder föräldraskap och barnuppfostran, fungerar som stöd i vardagen samt stärker växelverkan i familjen. De digitala tjänsterna främjar även i någon mån den professionella relationen, men eftersom tjänsterna fokuserar på självhjälp är detta inte en betydande del. De digitala tjänsterna som finns beskrivna i arbetet fokuserar främst på föräldraperspektivet eller på familjen som helhet och tar inte särskilt i beaktande barnperspektiv.

I förhållande till empowerment och delaktighet kan de digitala tjänsterna kopplas ihop med begreppen. I förhållande till empowerment bidrar de digitala tjänsterna till att bygga upp resurser, bidra till reflektion samt att arbeta med självhjälp. I relation till delaktighet möjliggör de digitala tjänsterna delaktighet i den professionella relationen, mellan familjemedlemmar samt i sociala gemenskaper.

Resultatet i det här arbetet kan användas då man utvecklar framtida tjänster för familjer. Eftersom det pågår reformer inom social- och hälsovården är resultatet mycket aktuellt. Framtida forskning kan handla om att utveckla dessa tjänster i det finländska familjearbetet. Därtill kan både professionellas och familjers åsikter om digitala tjänster klargöras i forskning, så brukarperspektiv bättre kan tas i beaktande i utvecklandet av digitala tjänster.

KÄLLOR

- Adams, Robert. 2008. *Empowerment, participation and social work*. 4 uppl. Hampshire, New York: Palgrave Macmillan. 238 s.
- Alvarez, Miriam; Rodrigo, Maria Jose & Byrne, Sonia. 2016. What Implementation Components Predict Positive Outcomes in a Parenting Program? *Research on Social Work Practice*. 7.4.2016. SAGE. Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1049731516640903>. Hämtad: 25.3.2017.
- Askheim, Ole-Petter. 2007. Empowerment – olika infallsvinklar, s. 18-32. I: Askheim, Ole-Petter & Starrin, Bengt [red.]. *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerups. 234 s.
- Axelsson, Åsa. 2012. Litteraturstudie, s. 203-220. I: Granskär, Monica & Höglund-Nielsen, Birgitta [red.]. 2012. *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur. 249 s.
- Baggett, Kathleen; Davis, Betsy; Feil, Edward; Sheeber, Lisa; Landry, Susan; Carta, Judith & Leve, Craig. 2010. Technologies for Expanding the Reach of Evidence-Based Interventions: Preliminary Results for Promoting Social-Emotional Development in Early Childhood. *Topics in Early Childhood Special Education*, vol. 29, nr. 4, s. 226-238. SAGE journals. Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0271121409354782>. Hämtad: 6.2.2017.
- Breitenstein, Susan & Gross, Deborah. 2013. Web-Based Delivery of a Preventive Parent Training Intervention: A Feasibility Study. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, vol. 26, nr. 2, s. 149-157. Academic Search Elite, EBSCOhost. Tillgänglig: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jcap.12031/abstract>. Hämtad: 6.2.2017.
- Cederlund, Christer & Berglund, Stig-Arne. 2014. *Socialpedagogik – pedagogiskt socialt arbete*. Stockholm: Liber. 183 s.

- Cotter, Katie; Bacallao, Martica; Smokowski, Paul & Robertson, Caroline. 2013. Parenting Interventions Implementation Science: How Delivery Format Impacts the Parenting Wisely Program. *Research on Social Work Practice*, vol. 23, nr. 6, s. 639-650. SAGE journals. Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1049731513490811>. Hämtad: 6.2.2017.
- Enebrink, Pia; Högström, Jens; Forster, Martin & Ghaderi, Ata. 2012. Internet-based parent management training: A randomized controlled study. *Behaviour Research and Therapy*, vol. 50, nr. 4, s. 240-249. ELSEVIER: Science direct. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0005796712000186>. Hämtad: 16.2.2017.
- Forsberg, Christina & Wengström, Yvonne. 2013. *Att göra systematiska litteraturstudier. Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. 3 uppl. Stockholm: Natur och kultur. 219 s.
- Friberg, Febe [red.]. 2012. *Dags för uppsats – Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur. 181 s.
- Granholt, Camilla. 2016. *Social work in digital transfer - blending services for the next generation*. Helsingfors: Mathilda Wrede Institute Research Reports. 1/2016. Tillgänglig: http://www.fskompetenscentret.fi/Site/Data/2067/Files/C_Granholm_DR_avhd_2016_PDF_version.pdf. Hämtad: 26.10.2016.
- Halme, Nina & Perälä, Marja-Leena. 2014. Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti, s. 216-226. I: Lammi-Taskula, Johanna & Karvonen, Sakari [red.]. *Lapsiperheiden hyvinvointi*. Helsingfors: Institutet för hälsa och välfärd. 315 s.
- Heikkonen, Hanna & Ylönen, Katri. 2010. Verkkopalveluiden hyödyntäminen sosiaalialan työssä, s. 113-130. I: Pohjola, Anneli; Kääriäinen, Aino & Kuusisto-Niemi, Sirpa. *Sosiaalityö, tieto ja teknologia*. Jyväskylä: PS-kustannus. 347 s.

- Heino, Tarja. 2008. *Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset*. 9/200. STAKES. Tillgänglig: <http://www.stakes.fi/verkko-julkaisut/tyopaperit/T9-2008-VERKKO.pdf>. Hämtad: 17.1.2017.
- Jacobsen, Dag Ingvar. 2007. *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur. 316 s.
- Kärki, Jarmo & Ryhänen, Miia. 2015. Availability and Use of e-welfare in Finland. I: Hyppönen, Hannele; Hämäläinen, Päivi & Reponen, Jarmo [red.]. *E-health and e-welfare of Finland. Check point 2015*. Rapport 18/2015. Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129709/URN_ISBN_978-952-302-563-9.pdf?sequence=1. Hämtad: 31.1.2017.
- Love, Susan; Sanders, Matthew; Turner, Karen; Maurange, Marianne; Knott, Theresa; Prinz, Ronald; Metzler, Carol & Ainsworth, Andrew. 2016. Social media and gamification: Engaging vulnerable parents in an online evidence-based parenting program. *Child Abuse & Neglect*, vol. 53, s. 95-107. ELSEVIER: Science direct. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0145213416300011>. Hämtad: 7.2.2017.
- Madsen, Bent. 2001. *Socialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur. 244 s.
- Madsen, Bent. 2006. *Socialpedagogik. Integration och inklusion i det moderna samhället*. Lund: Studentlitteratur. 301 s.
- McGoron, Lucy & Ondersma, Steven. 2015. Reviewing the need for technological and other expansions of evidence-based parent training for young children. *Children and Youth Services Review*, vol. 59, s. 71-83. ELSEVIER: Science direct. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740915300815>. Hämtad: 10.11.2016.

- Myllärniemi, Annina. 2007. *Lastensuojelun avoimuuden perhetyö ammattikäytäntönä-jäsenyksiä perhetyöstä toimintatutkimuksen valossa*. 6/2007. Heikki Waris institutet och Socca. Tillgänglig: http://www.socca.fi/files/90/Lastensuojelun_perhetyo_ammattikaytantaona.pdf. Hämtad: 17.1.2017.
- Rönkä, Anna; Malinen, Kaisa; Jokinen, Kimmo & Häkkinen, Sanna. 2015. A Mobile-Assisted Working Model for Supporting Daily Family Life: A Pilot Study. *The Family Journal: Counselling and Therapy for Couples and Families*, vol. 23, nr. 2, s. 180-189. SAGE journals. Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1066480714565333>. Hämtad: 6.2.2017.
- Russell, Beth & Lincoln, Courtney. 2016. Reducing hostile parenting through computer-mediated parenting education. *Children and Youth Services Review*, vol. 73, s. 66-73. ELSEVIER: Science direct. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740916305114>. Hämtad: 7.2.2017.
- Sanders, Matthew; Baker, Sabine & Turner, Katie. 2012. A randomized controlled trial evaluating the efficacy of Triple P Online with parents of children with early-onset conduct problems. *Behaviour Research Therapy*, vol. 50, nr. 11, s. 675-684. ELSEVIER: Science direct. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0005796712001192>. Hämtad: 22.2.2017.
- Seabra-Santos, Maria; Gaspar, Maria; Azevedo, Andreia; Homem, Tatiana; Guerra, Joao; Martins, Vania; Leitao, Sara; Pimentel, Mariana; Almeida, Margarida & Moura-Ramos, Mariana. 2016. Incredible Years parent training: What changes, for whom, how, for how long? *Journal of Applied Developmental Psychology*, vol. 44, s. 93-104. ELSEVIER: Science direct. Tillgänglig: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0193397316300235>. Hämtad: 26.3.2017.

- Self-Brown, Shannon; Osborne, Melissa; Rostad, Whitney & Feil, Ed. 2016. A Technology-Mediated Approach to the Implementation of an Evidence-Based Child Maltreatment Prevention Program. *Child Maltreatment*, 11.11.2016. Sage Journals. Tillgänglig: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1077559516678482>. Hämtad: 6.2.2017.
- Social- och hälsovårdsministeriet. 2014. *Tieto hyvinvoinnin ja uudistuvien palvelujen tukena. Sote-tieto hyötykäyttöön – strategia 2020*. Tillgänglig: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70321/URN_ISBN_978-952-00-3548-8.pdf?sequence=1. Hämtad: 13.1.2017.
- Social- och hälsovårdsministeriet. 2016a. *Digitalisaatio terveyden ja hyvinvoinnin tukena Sosiaali- ja terveysministeriön digitalisaatiolinjaukset 2025*. Tillgänglig: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75526/JUL2016-5-hal-linnonalan-ditalisaation-linjaukset-2025.pdf?sequence=1>. Hämtad: 12.1.2017.
- Social och hälsovårdsministeriet. 2016b. *Program för utveckling av barn och familjetjänster. Utkast till projektplan 8.3.2016*. Tillgänglig: http://stm.fi/documents/1271139/1953486/Hankesuunnitelma_FI-NAL_080316_SV.pdf/28fd4c38-a638-4017-b6be-bb121c44886a. Hämtad: 2.4.2017.
- Socialvårdslag. 2014. 30.12.2014/1301. Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141301>. Hämtad: 14.4.2017.
- TENK. 2012. *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. Forskningsetiska delegationen. Tillgänglig: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Hämtad: 14.4.2017.
- Tirkkonen, Tarja. 2015. Perhetyö. *Lapset, nuoret ja perheet. Kasvun kumppanit*. Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig: <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>. Hämtad: 18.1.2017.

Vanda stad. 2015. *Strategin för fullmäktigeperioden 2013–2017*. Tillgänglig: http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/119689_Strategia_2013-2017_valiarviointi_ruotsi_nettiin.pdf. Hämtad: 17.1.2017.

Vanda stad. 2016. *Talousarvio 2017. Taloussuunnitelma 2017–2020*. Tillgänglig: http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/128691_Talousarvio_2017_taloussuunnitelma_2017-2020.pdf. Hämtad: 17.1.2017.

Vård- och landskapsreformen. 2016. Tillgänglig: <http://alueuudistus.fi/sv/sote-reformen>. Hämtad: 26.10.2016.

BILAGOR

Bilaga 1. Sökprocessen

ATABAS & DATUM	SÖKORD	BE-GRÄNSNING	SÖKRE-SULTAT	LÄSTA AB-STRAKT & ARTIKLAR	ORSAK EXKLUDE-RING	TILL INKLUDERADE
Sage 6.2.2017	Parent or family and online	Abstrakt, 2010-2017, full tillgänglighet	86	2	Motsvarade inte temat/specifik problematik	1
Sage 6.2.2017	Parent or family and internet-based	Abstrakt, 2010-2017, full tillgänglighet	20	2	Motsvarade inte temat/specifik problematik	1
Sage 6.2.2017	Parent or family and web-based	Abstrakt, 2010-2017, full tillgänglighet	33	5	Motsvarade inte temat/specifik problematik	2
Ebsco 6.2.2017	Parent or family and internet-based	Abstrakt, fulltext, 2010-2017, peer reviewed	49	3	Motvarade inte temat/specifik problematik	0
Ebsco 6.2.2017	Parent or family and web-based	Abstrakt, fulltext, 2010-2017, peer reviewed	195	4	Motsvarade inte temat/specifik problematik/brist på fokus på digital tjänst	1

Science direct 7.2.2017	Family or parent and online and program or training or management	Abstrakt, titel, nyckelord, 2010-2017, social sciences, journals	92	4	Motsvarade inte temat/litteraturstudie/brist på fokus på digital tjänst	1
Science direct 7.2.2017	Family or parent and computer and service	Abstrakt, titel, nyckelord, 2010-2017, social sciences, journals	16	2	Motsvarade inte temat/specifik problematik/brist på fokus på digital tjänst	1
Manuell sökning 16.2.2017 och 22.2.2017	-	Inklusions- och exklusionskriterier Tillgänglig i fulltext gratis	-	2	Motsvarade inte inklusions- och exklusionskriterier	2

Bilaga 2. Inkluderade artiklar

FÖRFATTARE & ÅRTAL	TITEL	LAND	DIGITAL TJÄNST	URVAL	METOD	RESULTAT
Baggett et.al 2010	Technologies for Expanding the Reach of Evidence-Based Interventions: Preliminary Results for Promoting Social-Emotional Development in Early Childhood	USA	InfantNet	38 familjer	Randomiserad kontrollstudie	Resultatet påvisar engagemang, effekt för både mamma och bebis samt att tjänsten är lätt att använda och att mammorna är nöjda med den.
Breitenstein & Gross 2013	Web-Based Delivery of a Preventive Parent Training Intervention: A Feasibility Study	USA	eCPP	9 föräldrar	Beskrivande, kvalitativa och kvantitativa data	Resultatet synliggör föräldrarnas uppfattning om tjänsten; att den är användbar och lärorik.
Cotter et.al 2013	Parenting Interventions Implementation Science: How Delivery Format Impacts the Parenting Wisely Program	USA	Parenting Wisely	144 föräldrar och unga	Jämförande pilotstudie	Resultatet visar att olika sätt att genomföra tjänsten påverkar resultatet. Bäst resultat fås om både föräldrar och unga deltar. Online-tjänsten har även effektiv.

Enebrink et.al 2012	Internet-based parent management training: A randomized controlled study	Sverige	Internet PMT	104 barn, 86 föräldrar	Randomiserad kontrollstudie	Tjänsten har positiva effekter för både barnets och föräldrarnas beteende.
Love et.al 2016	Social media and gamification: Engaging vulnerable parents in an online evidence-based parenting program	USA	Triple P Online Community	155 föräldrar	Pilotstudie	Tjänsten har effekt för både barns och föräldrars beteendemönster. Föräldrarna är nöjda med tjänsten och den bidrar till känsla av gemenskap.
Rönkä et.al 2015	A Mobile-Assisted Working Model for Supporting Daily Family Life: A Pilot Study	Finland	eFamily Coach	36 vuxna, 9 barn, 6 professionella	Pilotstudie	Resultatet påvisar att både familj och professionella är nöjda med tjänsten och att den är användbar.
Russell & Lincoln 2016	Reducing hostile parenting through computer-mediated parenting education	USA	Webinar	195 föräldrar	Kvantitativa data	Tjänsten fungerar i förebyggande syfte och är universell. Föräldrar gynnas av att delta.
Sanders et.al	A randomized controlled trial evaluating the efficacy of Triple	Australien	Triple P Online	116 föräldrar	Randomiserad kontroll studie	Resultatet visar effekt för både föräldrar och

	P Online with parents of children with early-onset conduct problems					barn i förhållande till beteendemönster.
Self-Brown et.al 2016	A Technology-Mediated Approach to the Implementation of an Evidence-Based Child Maltreatment Prevention Program	USA	SafeCare Takes Care (SC-TA)	31 professionella	Kvantitativa och kvalitativa data	Resultatet visar att tjänsten sparar tid för professionella. Tjänsten är genomförbar och accepterad av föräldrar.